

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2014

Barbora RECLIKOVÁ

FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY PALACKÉHO
V OLOMOUCI
KATEDRA SLAVISTIKY

**ČESKO-POLSKÁ ODBORNÁ TERMINOLOGIE
V OBLASTI TRESTNÍHO PRÁVA**

CZECH-POLISH TERMINOLOGY IN CRIMINAL LAW

VYPRACOVALA: Barbora Recliková

VEDOUCÍ PRÁCE: doc. PhDr. Ivana Dobrotová, Ph.D.

2014

Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma „**Česko-polská odborná terminologie v oblasti trestního práva**“ jsem vypracovala samostatně. Použitou literaturu a podkladové materiály uvádím v příloženém seznamu.

V Olomouci dne 08. 04. 2014

.....

Děkuji doc. PhDr. Ivaně Dobrotové, Ph.D., za trpělivost, konzultace, pomoc a cenné rady, které mi během psaní bakalářské práce poskytla.

Obsah

Úvod	7
1 Překládání právních textů	9
1.1 Pohled historické právní školy na vzájemný vztah práva a jazyka	9
1.2 Právní lingvistika	10
1.3 Právní výklad	10
1.4 Problémy při vytváření odborných slovníků.....	11
1.5 Terminologie a její zdroje	12
1.6 Specifika překladu právních textů.....	13
1.7 Pomocná literatura pro překladatele právních textů	14
1.8 Jak se stát soudním tlumočником a překladatelem	15
2 Historie kodifikace na území České republiky a Polska.....	16
2.1 Dějiny vývoje práva na českém území.....	16
2.2 Dějiny vývoje práva na polském území	19
3 Organizace soudnictví.....	24
3.1 Organizace soudnictví v České republice.....	24
3.1.1 Nejvyšší soud	25
3.1.2 Nejvyšší správní soud.....	25
3.1.3 Vrchní soud	25
3.1.4 Krajský soud.....	25
3.1.5 Okresní soud.....	25
3.1.6 Ústavní soud.....	26
3.2 Organizace soudnictví v Polsku	27
3.2.1 Nejvyšší soud - Sąd Najwyższy	27
3.2.2 Obecné soudy - sądy powszechne	27
3.2.2.1 Okresní soudy - sądy rejonowe	27
3.2.2.2 Krajské soudy - sądy okręgowe.....	27

3.2.2.3	Soudy odvolací - sądy apelacyjne	28
3.2.3	Správní soudy - sądy administracyjne	28
3.2.4	Soudy vojenské - sądy wojskowe.....	28
3.2.5	Ústavní soud – Trybunał Konstytucyjny	28
3.2.6	Státní tribunál – Trybunał Stanu	28
4	Český a polský právní systém a právní řád	30
4.1	Právní systém.....	30
4.2	Právní řád v České republice	30
4.3	Právní řád Polska.....	30
5	Slovník	31
6	Závěr.....	54
	Resume.....	57
	Bibliografie	59

Úvod

Překlad a překládání jsou pro dnešní svět samozřejmými praktikami. Převod z jednoho jazyka do druhého již není nic neobvyklého. Je potřeba rozlišovat klasický překlad (například překlad krásné literatury) od odborného (překlad administrativních textů, mezinárodních právních dokumentů a podobně). Právní jazyk byl vyčleněn odbornými jazyky a stal se jazykem specifickým. Základem překládání právních textů je správné dekodování předávané informace. Při překladu právních textů často dochází k situacím, kdy termín ve výchozím jazyce nemá odpovídající ekvivalent v jazyce cílovém. V mnoha případech mohou mít tyto termíny dvojí interpretaci. Překladatel musí zpracovat danou informaci tak, jak ji zamýšlel autor textu, zákonodárce. Základem je správné pochopení významu termínu. Kromě výborné znalosti cílového jazyka musí mít překladatel na zřeteli odlišné zvyklosti a normy daného státu. Stává se odborníkem nejen na jazyk samotný, ale také odborníkem na právní kulturu.

Tato práce si klade za cíl vytvořit „pomocníka“ pro práci těch, kteří se zabývají překladem právních textů, konkrétně textů z oblasti trestního práva. V dnešní době je k dispozici velké množství tištěných a internetových slovníků. Vzhledem k absenci česko-polského odborného slovníku s terminologií z oblasti trestního práva, je hlavním cílem práce pokusit se takový vytvořit.

První kapitola je věnována překladu právních textů. Poukazuje především na spojitost jazykovědy a práva. Na to, že překladatel musí rozumět nejen problematice, jež se týká jazyka jako takového, ale musí ovládat problematiku odbornou, právní. Zabývá se právní terminologií a následnou adaptací těchto termínů. Zmiňuje několik publikací, které by při překladu mohly být nápomocné. Krátce se věnuje podmínkám pro možnost jmenování soudním tlumočnickem a překladatelem.

Druhá kapitola je věnována historii kodifikace trestního práva. Politické události ovlivňovaly právo a jeho jednotlivá odvětví na obou územích. Tato část uvádí první sepsání právních textů, první zaznamenání trestního práva a postupný vývoj v této oblasti až po dnešní podobu kodifikace trestního práva.

Třetí kapitola je věnována srovnání českého a polského soudnictví. Zabývá se porovnáním obou soustav obecných soudů, srovnáním Ústavních soudů a dalších, jež jsou součástí jednotlivých soudních mocí. Systém soudnictví v České republice a v Polsku se různí.

Na kapitolu věnovanou problematice soudních soustav navazuje kapitola věnovaná seznámení se s českým a polským právním systémem a právním řádem.

Představuje právní předpisy a právní normy obsažené v Ústavách obou zemí, které společně tvoří základní prameny práva dané země.

Stěžejní částí této práce je kapitola věnovaná česko-polské terminologii z oblasti trestního práva. Slovník obsahuje přes sedm set hesel a slovních spojení právní terminologie. K tomuto slovníku je připojen ještě menší slovník s názvy institucí a právních norem. Termíny byly excerpovány z českého a polského trestního zákoníku, trestního řádu, soudního řádu správního a občanského soudního řádu. Dalšími zdroji byly česká a polská Ústava, tedy základní zákony obou zemí.

1 Překládání právních textů

Každý jazyk je v mnoha aspektech specifický. Nejen, že pro posluchače jinak zní, mnoho jazyků má také své písemné vyjádření (slohovou úpravu) odlišnou od ostatních. Má svou slovní zásobu, uspořádání slov ve větě, má svůj význam. Jedná se o pravidla, která je potřeba dodržovat. Právní jazyk se od běžně užívaného odlišuje. Má své zásady a při překládání je potřeba dodržovat strukturu jazyka jak výchozího, tak toho cílového. Právníci, jazykovědci i překladatelé právních textů mají společný zájem o jazyk. I přesto se tento zájem u všech může lišit. Zajímají se o termín, jeho význam, a především o to, jak ho správně v praxi použít. V oblasti práva to platí dvojnásobně. U překladu právních textů je důležitá preciznost. Pochopení dané problematiky tak, jak byla chápána tvůrcem textu, v tomto případě zákonodárcem, soudcem a dalšími. Ústava, zákony a jiné právní normy či odborné texty mohou být nejasné, a zároveň mohou mít dvojitý význam. Jak uvádí Jerzy Pieńkos ve své knize *Podstawy juryslingwistyki*, překladatel nemusí rozumět významu textu a spoléhá jen na své překladatelské znalosti. Po seznámení se s textem rozpoznává gramatiku, terminologii a logiku s ohledem na překlad do cizího jazyka. Právník hledá v textu právní význam a snaží se pochopit, co měl na mysli ústavodárce. Jazykovědce zajímá slovo jako takové, jeho význam a následně co vyjadřuje celý text (Pieńkos 1999: 7).

Správným převodem z jazyka výchozího do jazyka cílového se budou zabývat následující podkapitoly.

1.1 Pohled historické právní školy na vzájemný vztah práva a jazyka

Právníci mohou mít různý způsob interpretace práva. Někdy se opírají o římské právní vyjadřování, jindy užívají nástrojů středověkého práva. Novodobý právní výklad je jim jistě nejbližší. Na přelomu 18. a 19. století se poukazovalo na značnou spojitost mezi právem a jazykem. Výrazně se touto problematikou zabývala historická právní škola, kdy německý právník Friedrich Carl von Savigny, nejvýznamnější představitel této školy, společně se svými žáky poukázal na souvislosti mezi právem a jazykem. Výsledkem této školy je zjištění, že právo i jazyk nacházejí svůj původ již v počátcích národa a nejsou výsledkem víry v Boha, lidské vynalézavosti či snad přírody. Jazyk i právo se přirozeně vyvíjejí. Dalo by se říci, že jde o organický vývoj. O vývoj ve smyslu evoluce. Ani právo ani jazyk se nezastavují, ba naopak se stále vyvíjejí (Pieńkos 1999: 11).

1.2 Právní lingvistika

Právní lingvistika, v polštině nazývaná jako **juryslingwistyka** nebo **lingwistyka prawa**, je spojením práva a aplikované jazykovědy (Pieńkos 1999: 18). Právní lingvistika je významná především pro překladatele a tlumočníky právních textů. Hlavním cílem je zkoumání právního jazyka v různých podobách a výrazech tak, aby sloužil k práci s textem pro již zmiňované překladatele a tlumočníky. Jedná se o problematiku výrazů, skladby věty a stylistiky právního textu, tedy o slohové zpracování textu. Z jazykovědného hlediska se zkoumá slovní zásoba (lexikologie), zpracování slov ve slovnících (lexikografie) a užívaná terminologie. Jazykověda plní funkci pomocné vědy, pomáhá vytvořit co nejpřesnější překlad daného textu (Pieńkos 1999: 18-19).

Autor dále uvádí, že je potřeba si uvědomit možnost provedení překladu. Nelze vytvořit překlad identický, totožný s originálem, kdy převedeme slovo od slova, jak jdou za sebou. Jistě by to byl překlad nesmyslný, v cílovém jazyce nesrozumitelný. Proto při převádění místo identických výrazů použijeme výrazy ekvivalentní. To jsou taková slova, která jsou obsahově totožná jak ve výchozím, tak i v cílovém jazyce. V převedení právních textů jde o funkční ekvivalenci. Funkční ekvivalence představuje taková slova či spojení, která si svým obsahem odpovídají v obou jazycích (Pieńkos 1999: 26).

V souvislosti s výše zmiňovanými ekvivalenty vznikají při překladech další potíže, kterými se autor zabývá. Jde o technické a interpretační problémy. Základem je, aby překlad obsahoval odpovídající význam, smysl, který měl autor textu na mysli. Překladatel proto musí umět text přečíst, porozumět mu a správně jej převést do cílového jazyka (Pieńkos 1999: 26).

V každé zemi je právní jazyk jistým druhem národního jazyka. Na rozdíl od národního se ten právní liší určitými vlastnostmi, které z něj tvoří odborný jazyk. Odbornost je dána slovní zásobou a jejím užíváním. Lze tedy říci, že právní jazyk je profesionální. Zároveň jde o jazyk veřejný i společenský, užívají jej právníci, soudci, notáři, advokáti i prokurátoři a všichni ti, kteří jsou s tímto odvětvím spjati. Právní lingvistika není větví obecné jazykovědy. Je pouze dědičkou právní tradice, a proto je pomocnou disciplínou práva (Pieńkos 1999: 28).

1.3 Právní výklad

Každý text, ať už psaný nebo mluvený, se skládá z termínů, které jsou uspořádány takovým způsobem, jakým to umožňuje daný jazyk. Zároveň tyto termíny musí dávat

smysl a musí vyjadřovat to, co měl autor na mysli. Jak zmiňuje Pieńkos ve své knize, odborný text se skládá ze dvou prvků. Jedním z těchto prvků jsou odborné výrazy specifické pro danou oblast. Druhý prvek představují slova podpůrná, bez kterých by odborné výrazy nedávaly smysl. Tato podpůrná slova jsou velmi úzce spjata s odbornými výrazy z toho důvodu, že je rámuje a utvářejí tak souvislý text. Obvykle se analyzují ve třech kategoriích. Jedná se o zastaralé výrazy, výrazy běžně užívané a výrazy se specifickými gramatickými či syntaktickými jevy (Pieńkos 1999: 40-41).

Jednotlivé jazyky zahrnují názvosloví (nomenklaturu) a výklad (diskurs), jež spolu úzce souvisí. Překladatel by měl názvosloví ovládat a umět ho vhodně použít. V souladu s názvoslovím se často poukazuje na terminologii, ovšem právě ta onu nomenklaturu tvoří. Právní výklad, stejně jako i jiné specializované výklady, zahrnuje svou vlastní stylistiku, slohovou úpravu. Chybou dnešních odborných slovníků je to, že obvykle obsahují terminologii, ale už se nezabývají užitím ve větě. Můžeme najít výrazy, jako jsou *žaloba - powództwo, závěť - testament, prokurátor - prokurator* a další, ale nedohledáme taková slova, která jsou s těmito výrazy spojována. Příkladem může být *vyslechnout (svědka) - wysłuchać (świadka)* či *sepsat (závěť) – sporządzić (testament)*. Rozlišujeme tři typy právního výkladu. Jedná se o legislativní, soudní a tradiční výklad (Pieńkos 1999: 41-44).

1.4 Problémy při vytváření odborných slovníků

Vzhledem k tomu, že je nedostatek slovníků, především odborných slovníků, které by zahrnovaly slovní zásobu dané oblasti, jako je například právo, není překládání tak jednoduché. Najít vhodný ekvivalent může být mnohdy velmi obtížné. Jestliže je vytvářen odborný slovník, je třeba brát v úvahu jak stránku diachronní, tedy historický vývoj slov a slovních spojení, tak i synchronní. Dobrý slovník by měl obsahovat nejen výrazy, které lze bez obtíží definovat, ale i takové termíny, které sice nebyly definovány vědecky, přesto se běžně užívají. Pokud jde o výkladové slovníky s právní terminologií, měly by být psány tak, aby kromě samotné definice výrazu zahrnovaly zároveň jeho srozumitelné vysvětlení (Pieńkos 1999: 111-112).

Jiným problémem je dle Pieńkose velké množství nově vznikajících zákonů, rozhodnutí a dalších právních textů. Pro členské státy Evropské unie platí nutné začlenění mezinárodních smluv do právního pořádku. Je třeba přesných překladů těchto aktů. Proto by mělo dojít k ustálení některých termínů a vytvořit v nich systém.

Pro právníky i překladatele by bylo takoveto uspořádání bezpochyby nápomocné (Pieňkos 1999: 114).

Ideálním dvojjazyčným slovníkem je repertoár termínů, který obsahuje jejich význam a možnost užití při překladu. Takovýchto je na světě jen velmi málo. Proto musí být překladatel při své práci velmi pozorný, musí pochopit kontext textu a následně jej co nejprecizněji převést do cílového jazyka. Překladatel nepracuje pouze s jazykem samotným, ale musí si být vědom, že současně pracuje se dvěma různými právními systémy (Pieňkos 1999: 115-116).

Pro překladatele je dobré pracovat s více druhy slovníků. Například výkladové slovníky, které poskytnou význam výrazu. Morfologie slova nám poskytne přehled více tvarů slov. Podstatnou složku tvoří také správná výslovnost, tedy fonetika. Uživatelé dvojjazyčných či vícejazyčných slovníků jsou nejen právníci a překladatelé, ale také studenti. Všichni tito očekávají co nejpresnější informace o termínech, pojmech a skutečnostech, které zahrnují (Pieňkos 1999: 116-117).

1.5 Terminologie a její zdroje

Není možné budovat terminologii na jednotných všeobecných zásadách. Vlastnost termínu souvisí s jeho životem v textu. Jak uvádí Svatava Machová ve svém výkladu o terminografii, je potřeba rozlišovat terminologii preskriptivní a pseudopreskriptivní. Mezi terminologii preskriptivní se zařazují termíny z oblasti oborů, jejichž pojmy se vztahují na určité entity. Jedná se o oblasti přírodních věd, o technické obory a další, kdy tvoříme terminologii k určitému výrobku, procesu výroby apod. Terminograf pracuje s textem jen velmi zřídka. Hledá pouze definici termínu a to je vše. Pseudopreskriptivní terminologie zahrnuje termíny z tematických oblastí, kdy je potřeba brát ohled na postoj určitého společenství. Zde zařazujeme právně právníckou terminologii. V této oblasti si terminograf nikdy nemůže být jistý tím, že daný termín nevystupuje v jiném textu s odlišným konteceptuálním významem. Proto je pro tvůrce tolik důležitá práce se zdrojovými texty. Dle uvedeného můžeme vyvodit rozdíl mezi lexikografem a terminografem. Lexikograf se zabývá pouze lexémy, jež jsou nositelům daného jazyka dobře známy a běžně se užívají. Terminograf pracuje mimo jiné také s termíny novými, méně známými a ne tak často užívanými v daném oboru. Jednotlivé obory se prolínají, ovšem význam termínu, který je užíván ve více oborech, je obvykle zcela odlišný (Machová 1995: 139-144).

1.6 Specifika překladu právních textů

Jak píše Jerzy Pieńkos, právní texty se výrazně liší od jiných textů tím, že komunikát, tedy sdělení, které text obsahuje, je uvedeno pomocí kódu. Tyto kódy odrážejí právní pojetí. Překladatel musí komunikát odkódovat. Odkóduje jej nejen po jazykové stránce, ale také po té právní, kdy musí zohlednit všechny možné interpretace daného textu z pohledu práva. Poté je schopen zakódovat sdělení do cílového jazyka. Tvůrce překladu porovnává systém práva v obou jazycích a následně hledá odpovídající ekvivalenty k převedení do cílového jazyka. Celý proces může usnadnit několik elementů. Jde o znalost terminologie, o znalost významu daných výrazů a o možnost využití různých slovníků či encyklopedií jako podpůrného nástroje. Překladatel musí poskytnout obsah komunikátu (Pieńkos 1999: 121-122).

Překladatel literárních textů se stává tvůrcem nového díla, který čerpá z díla původního. Stejnou myšlenku převádí s pomocí jazykových prostředků druhého jazyka. U odborného překladu je to jinak. Například zákony, obchodní smlouvy, mezinárodní smlouvy, všechny tyto akty musí mít po převedení význam naprosto totožný s originálem. Z toho vyplývá, že překladatel právních textů netvoří nové dílo. Musí být dodržena ekvivalence funkčnosti (Pieńkos 1999: 123-124).

Jerzy Pieńkos ve své knize, po vzoru Francouze J. C. Gémara, uvádí deset základních pravidel, které by měl překladatel respektovat. Jedná se o následující:

1. Neustále usilovat o orientování se v oblasti právní vědy, především o specializaci v oboru.
2. Zůstat překladatelem, protože základem je jazyk.
3. Přisvojit si obecné právní zásady.
4. Podmanit si právní jazyk a jeho subtilnost.
5. Ovládnout překladový jazyk stejně jako jazyk mateřský.
6. Pokusit se o porozumění cizího právního systému na takové úrovni, na jaké se nachází porozumění jazyka, který tento systém představuje.
7. Znat zdroje právního systému po všech stránkách.
8. Ctít autora právního textu, jeho záměr a jazyk.
9. Ctít svůj jazyk mateřský a jeho ducha.
10. Nebýt lehkovážným (Pieńkos 1999: 131).

1.7 Pomocná literatura pro překladatele právních textů

Jak již bylo výše zmíněno, pomocné literatury pro překladatele právních textů není mnoho. Stejný problém platí pro odborné slovníky v oblasti práva. Pro usnadnění uvádí práce několik knih, které by mohly být při překladu polsko-českých a česko-polských právních textů nápomocné.

Odbornými překlady se zabývá kniha **Antologie teorie odborného překladu. Výběr z prací českých a slovenských autorů**. Tato publikace se zaměřuje na problémy spojené s překladem neumeleckých textů. Poskytuje především teoretický a široký základ informací, který je potřebný pro profesionální překladatele. Věnuje se vývoji uvažování nad pragmatickými překladovými texty v období zhruba čtyřiceti let. Obecně lze říci, že kniha poukazuje na vývoj překladu a jazyka.

Další knihou jsou **Podstawy juryslingwistyki. Język w prawie – Prawo w języku** polského právníka a filologa Jerzyho Pieńkose. Kniha vznikla na základě autorovy mnohaleté praxe. Zaměřuje se především na spojitost mezi právem a jazykovědou. Poukazuje na základní problémy překladů právních textů, s čím by mohl mít překladatel či tlumočnick problém, co vše je potřeba znát a uvědomovat si při překladu odborných, především právních textů.

Przekład prawny i sądowy je knihou Anny Jopek-Bosiacké. Autorka se v knize zabývá teorií a praxí právních překladů. Jedná se především o právní akty z oblasti hospodářství a právní akty Evropské unie. Hlavním cílem publikace je poukázat na konkrétní specifika právních překladů a jejich složitost. Odkrývá funkce právního jazyka vyplývající z porovnávání polského a anglického jazyka na konkrétních případech. Kniha by měla být nápomocná jak tlumočnickům, tak překladatelům v oblasti práva.

Profesorka Hanna Jadacka je autorkou knihy **Poradnik językowy dla prawników**. V této publikaci se zabývá správným užíváním polského jazyka v oblasti práva. Cílem je především to, aby právníci, soudci a ústavodárci byli schopni vzorově používat polský jazyk při své práci. Kniha slouží nejen jako učebnice vysokoškolským studentům právních oborů, ale také těm, kteří už nějakou dobu v právní praxi působí.

Jak správně mluvit a jak se správně vyjadřovat, popisuje ve své knize **Retoryka i erystyka dla prawników** Mirosław Korolko. Cílem autora je důkladně obsáhnout problematiku právní rétoriky. Na konkrétních příkladech vysvětluje nejen správné

pochopení dané problematiky, ale také to, jak obsah dále interpretovat s pomocí vhodně užitých slov.

1.8 Jak se stát soudním tlumočnickem a překladatelem

Podmínky ustanovení soudním tlumočnickem jsou dány zákonem č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnicích, ve znění pozdějších předpisů. Uchazeč podává písemnou žádost o jmenování soudním tlumočnickem příslušnému krajskému soudu (dle místa trvalého bydliště uchazeče). Uchazeč musí doložit splnění požadavků, které jsou nutností pro jmenování. Mezi tyto požadavky patří ukončené vysokoškolské vzdělání v příslušném jazyce na filozofické fakultě v České republice nebo absolvování speciální státní jazykové zkoušky z překladu nebo tlumočení. Uchazeč musí doložit také potvrzení o minimálně pětileté praxi v oboru. Z oblasti práva musí mít tato osoba buďto vysokoškolské vzdělání na právnické fakultě v České republice, nebo doplňkové vzdělání pro překladatele a tlumočnický v oblasti práva na právnické fakultě v České republice. K žádosti je nutno doložit výpis z rejstříku trestu. Komora soudních tlumočnicků pořádá dvakrát v roce kurz pro uchazeče o jmenování soudním tlumočnickem. Absolvování tohoto kurzu je jednou z podmínek pro jmenování. Krajský soud nemusí uchazeče, i po splnění všech výše uvedených požadavků, jmenovat soudním tlumočnickem. Uchazeč ovšem může požádat o jmenování opakovaně. Po jmenování soudní tlumočnick složí slib a obdrží tlumočnickou pečeť (Komora soudních tlumočnicků České republiky: Pro zájemce o členství 2014).

2 Historie kodifikace na území České republiky a Polska

Moderní právo je charakteristické psaným právem. Všechny oblasti práva mají své kodexy, které obsahují právní předpisy, a těmi se musí občané daného státu řídit. Ne vždy tomu takto bylo. Právní předpisy se z historického hlediska do jisté doby šířily převážně ústní formou a samotné sepisování se na mnoha místech lišilo. Tak tomu bylo i na dnešním českém a polském území. Na obou těchto územích byl historický vývoj právní úpravy odlišný.

2.1 Dějiny vývoje práva na českém území

Historie práva na území dnešní České republiky má oproti Polsku odlišný vývoj. První právo, které se zaznamenalo, bylo právo obyčejové. To se z generace na generaci šířilo především ústní tradicí. K prvnímu sepsání obyčejového práva v podobě právní knihy došlo až na počátku 14. století a jednalo se o **Knihu rožmberskou**. Tato kniha obsahovala také úpravu trestního práva. V 16. století se objevily stavovské zákoníky a králové vydávali privilegia pro tehdejší kmeny.

Vývojem práva se zabývá Karel Malý ve své knize *České právo v minulosti*. V období feudalismu se právo dělilo do dvou skupin. Jednalo se o právo šlechtické, které mohlo být obecné či zemské a zabývalo se ústavní problematikou. Druhou skupinu tvořilo právo zvláštní. Zahrnovalo právo městské, církevní či zemské (Malý 1995: 20). „Základní formy, v jakých se u nás právo v období feudalismu vyvíjelo, byly tyto: a) právní obyčej, b) rozhodnutí panovníka (projev jeho vůle), c) soudní nálezy, d) právní knihy, e) sněmovní usnesení, f) kodifikace.“ (Malý 1995: 21)

V období přemyslovském, jak uvádí Karel Malý, vznikly roku 993 **Výsady Boleslavovy**. Později, v městě Hnězdně v roce 1039, kníže Břetislav vydal **Dekrety Břetislavovy**, jež měly ctít především církevní učení, ale objevují se zde také pojmy jako vražda, lež, krádež, kuplířství a podobně. Kupříkladu za vraždu byl uložen odpovědný trest mučení, což bylo označováno jako pokání. Totéž platilo pro zapírání o vraždě. Ve všech případech rozhodoval o trestu kněz nebo arcikněz. **Výsady Soběslavovy** upravovaly postavení cizinců. Na konci 12. století se objevila **Statuta Konrádova**. Zahrnují úpravu soudní moci, kterou se společně s právní mocí snaží posílit. Za krále Přemysla Otakara II., v období druhé poloviny 13. století, dochází ke vzniku takzvaných **zemských desek**. Tyto byly považovány za veřejné právní knihy a postupem času se stále více vyvíjely a zdokonalovaly. 14. století patřilo zákoníku krále Václava II. Panovník vydal takzvané **Právo horního regálu**. Po něm následoval ještě důležitější

zákoník, **Karlův zákoník**, známý též jako **Codex Carolinus**. Na počátku 17. století dostal Karlův zákoník název **Maiestas Carolina**, ten se užívá dodnes. Na přelomu 14. a 15. století sepisuje Ondřej z Dubé **Práva zemská česká**. Vznikají na základě praktických zkušeností samotného autora. Německé právní knihy, **Saské a Švábské zrcadlo**, se užívaly v Lužicích a na území Slezska. Na Moravě byly postupně sepsány Kniha Tovačovská z 15. století a Kniha Drnovská z 16. století. Přelom 15. a 16. století patřil na českém území právní knize **O práviech, súdiech i dskách země české knihy devatery** zkušeného a vzdělaného právníka Viktorina Kornelina ze Všehrad. Zahrnoval průběh soudního procesu, upravoval majetkové a trestní právo. První zákoník vzniká v roce 1500 pod názvem **Zemská zřízení Království českého**. Obsahoval 554 nečíslovaných ustanovení, která později očíslována byla. Zahrnoval předpisy týkající se dědictví, úředníků, závazků, majetku a hlavně rozsáhlá ustanovení obsahující trestní právo či výkon policie (Malý 1995: 21-32). Zemské zřízení platilo až do doby vydání **Obnoveného zřízení zemského** Ferdinandem II. roku 1627. Velká část byla věnována ochraně panovníka. Upravovala především činy způsobené proti osobě panovníka, urážku či vzpouru proti králi. Kupříkladu i hlasování na sněmu se považovalo za urážku panovníka. Byla trestána konfiskací majetku, ztrátou cti, někdy také trestem smrti (Malý 1995:153). „Z celé koncepce Obnoveného zřízení vystupuje zvláště výrazně skutečnost, že trestní ochrana není již poskytována státu či stavovské obci, ale panovníkovi a jeho výsostným právům.“ (Malý 1995:153-154) Na Moravě došlo ke kodifikaci zemského práva později. Až roku 1545 byla přijata **Práva a zřízení Markrabství Moravského** (Malý 1995: 35).

Jak autor dále uvádí, nejen právo zemské, ale také právo městské bylo kodifikováno. První výtisk nesl název **Práva městská** z roku 1534. První zákoník městského práva vyšel roku 1579 a nazýval se **Práva městská Království českého**. Zákoník platil až do 18. století a kromě závazků, dědictví, majetkových práv a dalších práv upravoval trestní právo a trestní proces společně s torturou (Malý 1995: 38-39).

Teprve **trestní zákoník Josefa I.** (Josefina) z roku 1707 a z něj vycházející **tereziánský trestní zákoník** (Constitutio criminalis Theresiana) z roku 1768 přerušil ustanovení obsažena v Obnoveném zřízení zemském. Toto pojetí trestního práva je dodnes považováno spíše jako zaostalé. Tresty měly charakter msty, neplatila úměrnost trestu za způsobený čin. Tresty byly vykonávány veřejně, byly velmi kruté a působily jako odstrašující případ pro ostatní. Jednalo se především o stětí, upalování,

zahrabání za živa, čtvrcení a jiné. Trestalo se za delikty proti Bohu, církvi a státu (Malý 1995: 154).

Tereziánský zákoník byl považován za poslední znak feudalismu na území dnešní České republiky. Společně s touto končící érou přichází nové, moderní pojetí trestního práva. Josef II. v roce 1787 představil novou úpravu trestního zákoníku pod názvem **Všeobecný zákoník o zločinech a trestech**. V tomto zákoníku bylo dbáno na veřejnost trestů. Například bití či výkon veřejných prací muselo být vykonáváno veřejně. Byla trestána rychlá jízda na koni i prostituce. Zákoník byl mnohem praktičtější a obsahoval úměrnost mezi činem a udělením trestu za tento čin. Nebylo možné trestat za věc, která nebyla obsažena v zákoně. Zákoník také poprvé uváděl pojmy jako přitěžující a polehčující okolnost, pokus o trest či zánik trestnosti (Malý 1995: 156-157).

Po smrti Josefa II. dochází k mnoha změnám, například k obnovení trestu smrti, který Josefův zákoník zakazoval. V roce 1804 pro české území vešel v platnost nový zákoník pod názvem **Knihá práv nad přečiněními hrdelními a těžkými řádu městského (totiž policie) přestupky**. Je z velké části ovlivněn josefínským zákoníkem. Upravoval zločiny a přestupky a český vývoj trestního práva ovlivňoval až do roku 1950, protože v roce 1852 vychází zákoník nový, který je prakticky novelou tohoto zákoníku (Malý 1995: 158-159).

Malý se dále zmiňuje o tom, že se v 19. století na území České republiky objevilo moderní právo. Někdy bylo toto právo označováno jako rakouské, jindy zase jako buržoazní. Vše ovlivňovaly nastávající přeměny politické situace. Například v období bachovského absolutismu byly vydány v letech 1851 – 1860 patenty, které se týkaly téměř celého tehdejšího společenského života. Mezi tyto patenty patřil výpiskový patent, železniční patent, spolkový patent a další (Malý 1995: 21).

V roce 1918 došlo k zániku rakousko-uherské monarchie. Dne 2. listopadu Národní výbor zavedl **Sbírku zákonů a nařízení státu Československého**. V období druhé světové války byl československý stát okupován nacistickým Německem, které vytvořilo na části československého území Protektorát Čechy a Morava. Protektorát trval od 15. března 1939 do 8. května 1945, kdy bylo Československo osvobozeno spojeneckými vojsky. Je nutno zmínit vznik **Benešových dekretů**, jež během války vytvořil prezident v exilu Eduard Beneš. Po osvobození se země stala totalitní pod vládou komunistů a v roce 1960, na základě nové ústavy, vzniká Československá socialistická republika. V roce 1950 vyšel **zákon č. 86/1950 Sb.**, trestní zákon. Zanedlouho, roku 1961, vešel v platnost další trestní zákon, **zákon č. 140/1961 Sb.**

Následovalo období federace pod názvem Česká socialistická republika (Wikipedie: Česko 2014).

K 1. lednu 1993 vznikl samostatný demokratický stát Česká republika. 16. prosince 1992 byl přijat Českou národní radou ústavní zákon a publikován byl jako **zákon č. 1/1993 Sb.** Zákoník trestního práva byl přijat Parlamentem České republiky a byl vyhlášen ve Sbírce zákonů jako **zákon č. 40/2009 Sb.** s účinností od 1. ledna 2010.

2.2 Dějiny vývoje práva na polském území

Problematikou polského vývoje práva se zabývá Zábaj Horák. První historické záznamy o politických útvarech na území dnešního Polska řadíme do doby přibližně 8. – 10. století. V této době vznikaly takzvané **kmenové státy**. Tyto mívaly především příbuzenský základ a tvořily rody. Rody se sdružovaly v kmeny a sjednocení obyvatel kmenů vedlo ke vzniku celků, které byly nazývány **opole** (Horák 2004: 600).

Období od roku 966 do roku 1320 bylo nazýváno obdobím **patrimoniální monarchie**. V roce 966 přijal Měšek I. katolické křesťanství, čímž se otevřela cesta k možnosti korunovace knížat na krále. Od roku 1138 docházelo k decentralizaci státu na **úděly**. Tyto úděly stále patřily pod jedinou církevní provincii a platilo zde stejné obyčejové právo – **mos Polonicum** a **ius Polonicum**. Roku 1320 byl Ladislav Lokýtek korunován králem a patrimoniální monarchie skončila (Horák 2004: 600-601).

Jak autor dále uvádí, na území středověkého Polska platilo několik systémů platného práva. „Na prvním místě stálo právo zemské, církevní a německé. Menší roli hrálo právo městské a právo menšinových nábožensko-etnických skupin.“ (Horák 2004: 601) V právu zemském platily především dvě knihy. Byla to **Kniha henrykovská** a **Kniha elblonská**, která upravovala soudnictví, procesní a trestní právo. Církevní právo se opíralo o kanonické předpisy **Collectio tripartita** z 12. století, **Dekretály Řehoře IX.** a **Graciánův dekret** ze století třináctého. **Saské zrcadlo** z 13. století bylo základním pramenem německého práva (Horák 2004: 601-603).

Stavovská monarchie byla na území polského státu datována od roku 1320 do roku 1454. Pro toto období byla charakteristická pluralita práva. Nejenže se každý stav řídil podle jiného práva, ale zároveň i etnické či náboženské skupiny (Arméni, Židé) používaly vlastní právo. Dochází k rozvoji německého práva. Slouží k potřebám německých kolonistů, ale pozvolna jej užívá také polské obyvatelstvo. Organizaci státu a trestní právo upravovaly **Statuty Kazimíra Velikého** z poloviny 14. století.

Tyto se staly společně se **statutem varckým**, který byl v roce 1423 připojen ke Statutům Kazimíra Velikého, až do konce 18. století základním pramenem práva zemského. Mezi další prameny práva období stavovské monarchie se řadila královská privilegia. Mohla být individuální nebo obecná. Obecná privilegia se dále mohla dělit na zemská (vztahovala se na země či provincie) a všeobecná (vztahovala se na území celého státu). Privilegia se zabývala především šlechtou a jejími výhodami. Mezi nejvýznamnější privilegia patřilo **Košické privilegium** z roku 1374 vydané Ludvíkem Uherským. Toto privilegium zaručovalo, že panovník nemůže uložit placení daní šlechtě sám, ale pouze se souhlasem samotné šlechty. Osobní nedotknutelnost šlechty zaručovalo **jedlinské privilegium** z roku 1430 a **krakovské privilegium** z roku 1433. Na počátku třináctileté války si šlechta prosadila **Něšavské statuty**. Díky těmto král nesměl sám vydávat válečná rozhodnutí či svolávat válečnou výpravu (Horák 2004: 603-604).

Podle Horáka právo ve středověku upravovalo kromě rodiny, vlastnictví, závazků a dědictví také trestnost, soud a proces a způsobilost k právům a právním úkonům. Ne každý člověk měl způsobilost k právům. Otroci a osoby zbavené práv (**wywolańcy**) ji neměli. „Osoby způsobilé k právům dosahovaly způsobilosti k právním úkonům plnoletostí, nejprve určenou fyzickou dospělostí, poté stanovením věkové hranice 15 let pro muže a 12 let pro ženy.“ (Horák 2004: 605) Co se týká trestního práva, toto upravovalo trest smrti, který byl ukládán za delikty proti panovníkovi a za velezradu. Krádeže, rvačky nebo zabití při hostině byly považovány za jiné delikty a byly trestány pokutami (od 10 do 70 hřiven). Panovník byl nositelem nejvyšší soudní moci. Nejprve sám žalobce vyzýval žalovaného k účasti u soudu. Postupem času přešla tato povinnost na státní moc. Žalobce soud prohrál a platil pokutu, pokud se třikrát po vyzvání nedostavil k soudu (Horák 2004: 605-609). „Důkazy byly především svědecká výpověď, hodnocení stop a spolupřísaha. Přísežníci dosvědčovali, že obviněná osoba nemohla spáchat ten čin, který se jí připisuje. Předepsaný počet přísežníků byl různý podle důležitosti případu. Přísežníkem šlechtice mohl být jen šlechtic.“ (Horák 2004: 609)

V roce 1454 došlo k vydání **Něšavských statutů** a začalo období **šlechtické republiky (Rzeczpospolita szlachecka)**. Toto období, které bylo datováno do roku 1795, si prošlo politickou různorodostí. Od šlechtické demokracie přešlo v oligarchii magnátů a končilo konstituční monarchií (Horák 2004: 609-610).

Období od roku 1454 do roku 1652 je nazýváno šlechtickou demokracií, dobou zlaté svobody šlechty. V této době vznikla poslanecká sněmovna a senát a v roce 1505 byla vydána konstituce **Nihil novi**. Mezi základní prameny práva v období šlechtické

republiky patřily normy vydávané sněmíky (**laudy**) a od konce 15. století vznikaly **konstituce** usnášené sněmem, platné na dobu určitou nebo neurčitou. V roce 1505 vznikl **Ľaský status**, který představoval souhrn konstitucí a statutů. Procesní normy byly kodifikovány v roce 1523 pod názvem **Formula processus**. **Jindřichovské články** z roku 1573 upravovaly právní základ státního zřízení. Pro praxi vydal v roce 1556 Bartłomiej Groicki **Články magdeburského práva**, které upravovaly městské právo. Józef A. Załuski společně se Stanisławem Konarskim sepsali v první polovině 18. století **Volumina legum**, což představovalo něco jako sbírku zákonů a konstitucí (Horák 2004: 610-614).

Roku 1569 byla uzavřena dohoda o vytvoření reálné unie a vznikla **Republika obojího národa (Rzeczpospolita Obojga Narodów)**. Vzhledem k tomu, že Litva měla i nadále politickou a právní nezávislost, litevské právo nikterak nezasahovalo do polské právní úpravy a v letech 1529, 1566 a 1588 byla vydána kodifikace pod názvem **Litevské statuty**, platná na území litevského státu (Horák 2004: 614).

Jak se uvádí v knize Dějiny evropského kontinentálního práva, v době šlechtické republiky došlo k rozvoji různých právních odvětví, jako například vlastnické právo, osobní a rodinné právo nebo závazkové právo. Rozvíjel se také soud a soudní proces společně s právem trestním. Právě trestní právo nově upravovalo lupičství či nájezdy a více se zaměřilo na šlechtice. Třikrát chycený šlechtic při krádeži ztratil svou čest a ztratil práva příslušná jeho stavu (Horák 2004: 620). „V případě vraždy spáchané šlechticem byla přípustná tzv. pokora: rakev s tělem zabitého byla postavena doprostřed kostela a před ní klečel po pás obnažený vrah; svůj meč odevzdal příbuzným zabitého a prosil je o odpuštění za slib, že nechá sloužit mše za zabitého.“ (Horák 2004: 620) Pokora takto probíhala do 18. století. Soudy působily ve dvou instancích. V trestních věcech v první instanci působily soudy jednotlivých okresů. Od roku 1578 bylo možno se odvolat na tribunál, který působil jako odvolací instance. Druhou instanci tvořily dvorské soudy nacházející se v samosprávných městech. Významnou roli hrál sněmovní soud, který rozhodoval ve věcech deliktů ministrů a členů Sněmu (Horák 2004: 620-621).

Autor dále zmiňuje, že v období posledních třiceti let šlechtické monarchie dochází k mnoha reformám, a to především k reformám v oblasti organizace státu. V této době bylo Polsko konstituční monarchií. Došlo k zavedení státního rozpočtu v roce 1768 a v roce 1773 vznikla, jako jedna z prvních na světě, komise pro národní vzdělání. Pro zbrzdění reform byla Sněmem v roce 1768 přijata takzvaná **kardinální**

práva. Roku 1772 nastalo první dělení Polska, část polského území bylo rozděleno mezi Rusko, Rakousko a Prusko. I přes toto dělení kardinální práva stále platila a byla doplněna například o zásadu volitelnosti krále. Jedním z dalších významných dat polského právního vývoje byl rok 1788. V tomto roce vznikl **Čtyřletý sněm**, působil až do roku 1792. Tento sněm schválil v roce 1791 tři velice důležité zákony. Jednalo se o zákon o královských městech, zákon o sněmících a Státní zákon, který je znám pod názvem **Ústava 3. května**. Všechny tyto tři zákony tvořily psanou ústavu. Ústava 3. května byla sepsána polským králem Stanislavem Augustem Poniatowskim a politikem Ignácem Potockim. Ústava obsahovala značné změny v právním řádu. Měšťané mohli nabývat zemské statky, šlechta již nemohla poddaným ukládat trest smrti a byla zcela zrušena tortura. Sousední mocnosti však stále více zasahovaly do vnitřního vývoje Polska a rušila reformy prováděné podle Ústavy 3. května. V roce 1793 došlo k druhému dělení Polska, kdy si Rusko a Prusko podmanily další polské území. Po neúspěšném národním povstání Tadeusze Kościuszka přichází třetí dělení Polska a všechny tři mocnosti si rozdělily zbytek polského území. V době svrchovanosti tří mocností platily na podmaněném polském území právní normy právě těchto tří států. Pro území, které ovládalo Prusko, bylo platné nejprve Všeobecné zemské právo, později v roce 1900 německý občanský zákoník. Pro Halič byl zaveden rakouský Všeobecný občanský zákoník a pro Varšavské knížectví platil Code Napoleon. V roce 1815 došlo k vytvoření **Polského království** v čele s ruským carem. Toto bylo v roce 1832 včleněno do Ruského císařství jako provincie (Horák 2004: 621-627).

K obnově polské samostatnosti došlo až v roce 1918, kdy vznikla takzvaná **Druhá republika**. 20. 2. 1919 přijal ústavodárný Sněm **Malou ústavu**. 17. 3. 1921 ji nahradila březnová ústava, vypracovaná po vzoru francouzské ústavy z roku 1875. Po převratu Józefa Piłsudskiego byla v dubnu roku 1935 přijata ústava nová. Na základě této ústavy byl vydán také nový zákoník trestního práva hmotného a procesního (Horák 2004: 628).

V období okupace byla značná část území připojena k Velkoněmecké říši. Zbylá část byla okupována sovětskými vojsky. Po druhé světové válce vládnul v Polsku komunismus a Polsko bylo totalitním státem, který vystupoval pod názvem **Polská sjednocená strana dělnická**. V roce 1952 vznikla ústava **Polské lidové republiky** (Horák 2004: 628-629).

Roku 1989 se Polsko konečně stalo demokratickým státem a bylo opět republikou, která dne 2. dubna 1997 přijala novou ústavu. Dne 6. června 1997 vznikl trestní zákoník a trestní řád, oba s účinností od 1. září 1998.

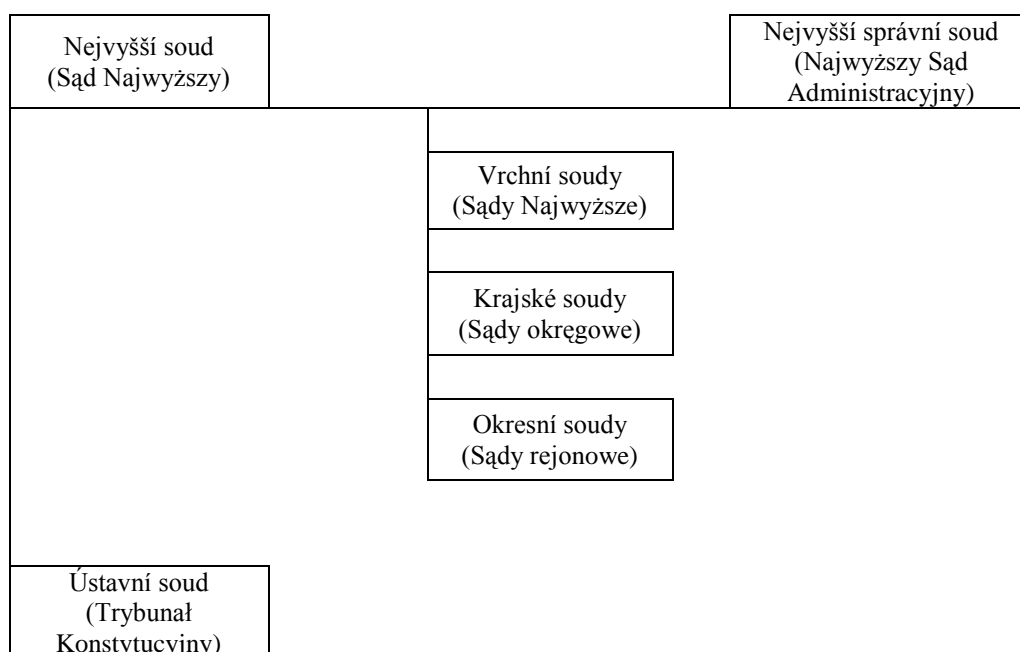
3 Organizace soudnictví

Polsko i Česká republika se od sebe liší v mnoha aspektech. Ať už se zabýváme kulturou, studiem samotného jazyka či politickými problémy, vždy najdeme mnoho rozdílů, jež charakterizují tyto dva státy. Samotná organizace soudnictví je v mnoha aspektech odlišná na obou územích. Už rozloha obou států vypovídá o tom, že každá z těchto zemí zahrnuje jiný počet soudů. Nejen množství soudů, ale také jednotlivé druhy soudů, které se podílí na soudní moci, jsou rozdílné.

3.1 Organizace soudnictví v České republice

Existence soudů jako nezávislých orgánů je zakotvena v Ústavě České republiky v hlavě čtvrté. Zajišťují ochranu v občanskoprávním řízení, v trestním řízení rozhodují o vině a trestu za způsobené trestné činy a ve správním řízení kontrolují činnost orgánů veřejné správy. Soustava soudů v České republice je čtyřčlanková. Tuto čtyřčlankovou soustavu představují nejvyšší soudy, vrchní soudy, krajské soudy a soudy okresní (Wikipedie: Soudy v Česku 2014).

Česká republika má také Ústavní soud, ovšem tento není součástí soustavy obecných soudů. Následující grafické znázornění umožňuje lepší představu o organizaci českých soudů.

3.1.1 Nejvyšší soud

Společně s Nejvyšším správním soudem představuje nejvyšší článek české soustavy soudů. Sídlo má v Brně. Rozhoduje ve věcech opravných prostředků na základě rozhodnutí soudů v nižších stupních. Dále se zabývá rozhodováním ve věcech evropských zatýkacích rozkazů, ve věcech odposlechu, rozhoduje o pravomocné činnosti orgánů zabývajících se trestní činností, místní příslušností soudů a další (Wikipedie: Nejvyšší soud České republiky 2014).

3.1.2 Nejvyšší správní soud

Sídlo má v Brně a spolu s Nejvyšším soudem je vrcholným orgánem soudní moci. Rozhoduje ve věcech správního soudnictví, ve věcech napadení voleb. Dále se zabývá správnou činností politických orgánů, které může rozpustit a znovu obnovit. V oblasti soudců, státních zástupců a soudních exekutorů rozhoduje jako takzvaný kárný soud (Wikipedie: Nejvyšší správní soud České republiky 2014).

3.1.3 Vrchní soud

V České republice jsou dva vrchní soudy se sídly v Praze a v Brně. Rozhoduje ve věcech opravných prostředků proti rozhodnutí krajských soudů, které rozhodovaly jako soudy prvního stupně. Jedná se především o rozhodování ve věcech nejzávažnějších trestných činů, rozhodování o autorských právech, ale také o rozhodování v insolvenčním řízení, v řízení o obchodních korporacích či ochraně osobnosti (Wikipedie: Vrchní soud 2014).

3.1.4 Krajský soud

Česká republika má celkem osm krajských soudů. Tyto soudy působí buďto jako soudy prvního stupně nebo jako soudy druhého stupně. V prvním stupni je jejich činnost potřebná v rozhodování o obchodních věcech, o autorských právech, v insolvenčním řízení a především rozhoduje také ve věcech nejzávažnějších trestných činů. Jako soud druhého stupně rozhoduje o opravných prostředcích proti rozhodnutí okresních soudů (Wikipedie: Krajský soud 2014).

3.1.5 Okresní soud

Jde o základní článek soustavy soudů. Na českém území se nachází celkem 86 okresních soudů, které zastupují určitý soudní obvod podle územního členění. 75 z nich je klasických, 10 soudů zastupuje město Prahu jako obvodní soudy a poslední z celkového počtu se nachází v Brně jako soud městský. Tyto soudy rozhodují

jako soudy prvního stupně v občanskoprávních a trestních věcech (Wikipedie: Okresní soud 2014).

3.1.6 Ústavní soud

Jak již bylo výše zmíněno, Ústavní soud České republiky není zařazen do soustavy obecných soudů. Sídlem je město Brno. Základní činností tohoto soudu je zaručení ústavnosti právního pořádku. Garantuje ochranu základních práv právnických a fyzických osob (Wikipedie: Ústavní soud České republiky 2014).

3.2 Organizace soudnictví v Polsku

Soudní moc Polska je obsažena v paragrafech 173-201 polské Ústavy. Soustavu soudů tak tvoří **Nejvyšší soud - Sąd Najwyższy**, **obecné soudy - sądy powszechne**, **správní soudy - sądy administracyjne** a **soudy vojenské - sądy wojskowe** (Wikipedia: Wymiar sprawiedliwości w Polsce 2014).

Polsko má také **Ústavní soud – Trybunał Konstytucyjny**, který, stejně jako **Státní tribunál - Trybunał Stanu**, jež je dle polské Ústavy dalším ústavním orgánem, není součástí soustavy obecných soudů.

3.2.1 Nejvyšší soud - Sąd Najwyższy

Nejvyšší soud Polska sídlí ve Varšavě. Jedná se o kasační soud, který se zabývá kasačními stížnostmi proti rozhodnutí soudů obecných a vojenských, tedy soudů druhého stupně. Soud dohlíží na soulad těchto rozhodnutí se zákonem (Evropská soudní síň pro občanské a obchodní věci: Organizace soudnictví – Polsko 2006).

3.2.2 Obecné soudy - sądy powszechne

Obecné soudnictví je třístupňové. Zahrnuje okresní soudy - **sądy rejonowe**, krajské soudy - **sądy okręgowe** a soudy odvolací - **sądy apelacyjne**. Tyto soudy rozhodují ve věcech trestního práva, občanského práva, dále ve věcech pracovních, hospodářských a v oblasti práva rodinného (Wikipedia: Wymiar sprawiedliwości w Polsce 2014).

3.2.2.1 Okresní soudy - sądy rejonowe

Okresních soudů je v Polsku celkem 315 a sídlí ve všech větších městech. Ve své kompetenci rozhoduje v takových věcech, ve kterých nerozhodují soudy vyššího stupně, tedy soudy krajské. Součástí většiny okresních soudů je navíc takzvané **městské oddělení – wydział grodzki**. Tato městská oddělení se zabývají rozhodováním o méně závažných případech ve věcech trestního a občanského práva (Evropská soudní síň pro občanské a obchodní věci: Organizace soudnictví – Polsko 2006).

3.2.2.2 Krajské soudy - sądy okręgowe

Krajské soudy tvoří na polském území síť 45 soudů. Jako soudy druhého stupně, kdy vystupuje jako soud odvolací, rozhoduje ve věcech odvolání proti rozhodnutí okresních soudů. Jako soud prvního stupně rozhoduje o závažných trestných činech či nárocích zahrnujících vysoké finanční částky (Evropská soudní síň pro občanské a obchodní věci: Organizace soudnictví – Polsko 2006).

3.2.2.3 Soudy odvolací - sądy apelacyjne

Celkem 11 soudů působí jako soudy odvolací. Působí jako soudy druhého stupně a zabývají se odvoláním proti rozhodnutím, která vznikla z činnosti soudů krajských. Sídla těchto soudů najdeme ve větších městech, jako jsou například Varšava, Krakov, Katowice, Lublin, Poznaň a další (Evropská soudní síň pro obchodní a občanské věci: Organizace soudnictví – Polsko 2006).

3.2.3 Správní soudy - sądy administracyjne

Tyto soudy dohlíží na to, aby výkon veřejné správy byl v souladu se zákonem. Jedná se o soudy dvoustupňové. Ve 14 vojvodstvích byly vytvořeny tyto soudy, aby působily jako soudy první instance. Jsou nazývány jako **Správní soudy vojvodství - Wojewódzkie Sądy Administracyjne**. Pro Varšavu byl vytvořen **Nejvyšší správní soud - Naczelny Sąd Administracyjny**, působící jako soud druhého stupně. Činnost těchto soudů zahrnuje pouze možnost zrušení, anulování či potvrzení správních aktů, proti kterým bylo podáno odvolání. Proti rozhodnutí správního soudu vojvodství je možno podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu (Evropská soudní síň pro obchodní a občanské věci: Organizace soudnictví – Polsko 2006).

3.2.4 Soudy vojenské - sądy wojskowe

Vojenské soudy vystupují jako soudy kárné. Zabývají se přestupky vojáků a vojenských zaměstnanců. Vojenské soudnictví zahrnuje **soudy provinční - wojskowe sądy okręgowe** a **soudy posádkové - sądy garnizonowe**. Proti rozhodnutí těchto soudů je možné se odvolat u **Vojenského senátu Nejvyššího soudu - Izba Wojskowa Sądu Najwyższego** (Wikipedia: Wymiar sprawiedliwości w Polsce 2014).

3.2.5 Ústavní soud – Trybunał Konstytucyjny

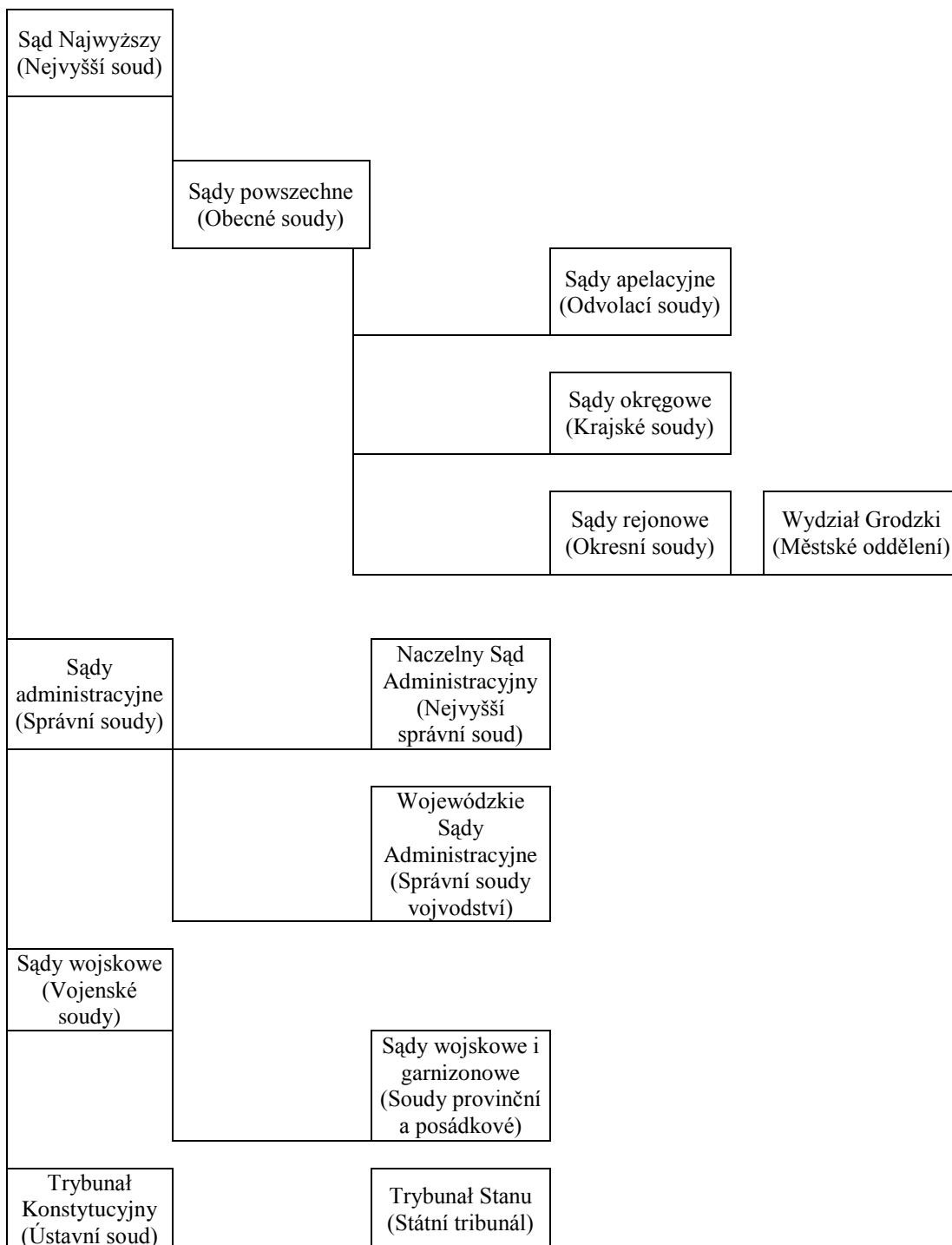
Ústavní soud působí v Polsku od roku 1986 a sídlí ve Varšavě. Je orgánem ústavního soudnictví. Jeho úkolem je kontrola právních norem nižší právní síly s normami vyšší právní síly. Především tedy s Ústavou a některými mezinárodními právními akty (Wikipedia: Trybunał Konstytucyjny 2014). Dá se říci, že Ústavní soud Polské republiky se shoduje s českým Ústavním soudem.

3.2.6 Státní tribunál – Trybunał Stanu

Státní tribunál působí v Polsku od roku 1982 a sídlí ve Varšavě. Jedná se o ústavní orgán soudní moci, jehož hlavním úkolem je vymáhání odpovědnosti nejvyšších orgánů a nejvyšších státních úředníků v případě porušení Ústavy či zákonů.

Jedná se tedy o to, aby nedošlo k porušení jejich pravomocí. Před Státní tribunál může být postaven prezident republiky, premiér a ministři, guvernér Polské národní banky, prezident Nejvyššího kontrolního úřadu, členové Rady pro rozhlasové a televizní vysílání, vrchní velitel ozbrojených sil, a také poslanci či senátoři (Wikipedia: Trybunał Stanu 2014).

Pro lepší orientaci v polské soustavě soudů může posloužit toto grafické znázornění.

4 Český a polský právní systém a právní řád

4.1 Právní systém

Česká republika spolu s Polskem spadají pod kontinentální právní systém, který společně s angloamerickým systémem tvoří dva největší právní systémy na světě. „V historii se ovšem vytvořil i další významný model, jímž je právo islámské, které se celým svým pojetím od práva kontinentálního i angloamerického výrazně liší.“ (Knapp 1995: 91) Mezi hlavní prameny práva kontinentálního systému patří právní normativní akt, obecněji legislativa. Je to právo psané, díky kterému je možno řešit nastíněné případy stejným či podobným způsobem. Důležitá je kodifikace, což představuje vydávání norem v podobě rozsáhlých zákonů (Kubů, Osina, Grygar 1995: 99-100).

4.2 Právní řád v České republice

Právní řád tvoří veškeré právní předpisy a právní normy. V České republice je právní řád uspořádán hierarchicky. Základ tvoří a nejvyšší právní sílu má **Ústava** a spolu s ní **ústavní zákony**. Pod těmito jsou **zákony**, na které navazují **prováděcí předpisy**. Prováděcí předpisy však mají nejnižší právní sílu. Součástí právního řádu jsou také **ratifikované mezinárodní smlouvy**. Mají zvláštní postavení, protože v případě sporu má právě mezinárodní smlouva přednost před zákonem, a to i před ústavním zákonem (Evropská soudní síň pro občanské a obchodní věci: Právní řád – Česká republika 2006).

4.3 Právní řád Polska

Polský právní řád se dělí na **všeobecně závazné právo** - **Akty prawa powszechnie obowiązującego** a právní předpisy **vnitřního práva** - **Akty prawa wewnętrznego**. Všeobecně závazné právo určuje práva a povinnosti občanů a jiných subjektů, jimiž mohou být právnické osoby, podnikatelé, sdružení, organizace a další. Právní předpisy vnitřního práva se vztahují na subjekty a jejich postavení ve struktuře orgánu, který tyto předpisy vydává. V čele pramenů práva stojí **Ústava - Konstytucja**, poté následují **zákony - ustawy**, **ratifikované mezinárodní dohody - ratyfikowane umowy międzynarodowe**, **nařízení - rozporządzenia** a **právní předpisy místního práva - akty prawa miejscowego** (Evropská soudní síň pro občanské a obchodní věci: Právní řád – Polsko 2008).

5 Slovník

Tento slovník obsahuje česko-polskou terminologii především z oblasti trestního práva. Je doplněn menším slovníkem s názvy institucí a právních norem. V prvním sloupci jsou uváděny termíny v českém jazyce. Druhý sloupec představuje odpovídající ekvivalenty těchto termínů v jazyce polském.

Heslo v českém jazyce

Hasło w języku polskim

A

advokát

- advokát ex offio
- dělat advokáta (komu), hájit (koho)

adwokat/radca prawny

- odwokat z urzędu
- robić adwokata (komu)

lěčba

- ambulantní lěčba

leczenie

- leczenie ambulatoryjne

apelace

apelacja

atentát

- atentát na prezidenta

zamach

- zamach na życie Prezydenta

B

bezdůvodně, bez příčiny

bez uzasadnionej przyczyny

bezmocnost

bezradność

beztrestnost

bezkarność

C

cizinec

cudzoziemiec

Č

čas a místo trestného činu

czas i miejsce przestępstwa

část (části v trestním zákoníku)

część

- obecná část
- vojenská část (pouze v polském trestním zákoníku)

- część ogólna
- część wojskowa

- zvláštní část

- część szczególna

částka

kwota

D

dát do oběhu

puścić w obieg

delikt

czyn niedozwolony

dezinformace	dezinformacja
díl	dział
diplomatická zrada	zdrada dyplomatyczna
diskriminace	dyskryminacja
- rasová diskriminace	- dyskryminacja rasowa
- etnická diskriminace	- dyskryminacja etniczna
dobrovolný návrat	dobrowolny powrót
dočasné zabavení majetku	tymczasowe zajęcie
dohled	nadzór
- ochranný dohled	- nadzór ochronny
dokazovací řízení	postepowania dowodowe
doložka vykonatelnosti	klauzula wykonalności
donucení	zmuszenie
- donutit (k čemu)	- zmusić (do czego)
doporučení	polecenie
doručení	doręczenie
dostavit se k soudu	stawić się do sądu
dovolávat se svých práv	dochodzić swoich praw
dozor	dozór
doživotí	dożywocie
- odsouzen k doživotí	- skazany na dożywocie
důkaz	dowód
- podávat důkaz (čeho, o čem)	- składać dowód (czego)
- pro nedostatek důkazů	- z braku dowodów
dvojí manželství	bigamia
E	
eutanazie	eutanazja
exekuce	egzekucja
exhumace	ekshumacja
experiment (pokus)	eksperyment
F	
falešná svědectví	falszywe zeznania
falešné důkazy	falszywe dowody

G

genocida

ludobójstwo

H

hanobení

zniesławienie

hlasování

głosowanie

hlavní líčení (před soudem)

rozprawa główna

Ch

chráněný objekt

obiekt chroniony

I

identifikace

identyfikacja

imunita

immunitet

- diplomatická imunita

- immunitet dyplomatyczny

- imunita úředníků

- immunitet konsularny

individualizace

indywidualizacja

internetový podvod

oszustwo internetowe

J

jednání u soudu

rozprawa

jmění

mienie

- jmění velké váhy

- mienie wielkiej wagi

- jmění výrazné majetkové hodnoty

- mienie znacznej wartości

K

kácení stromů

wyrąb drzewa

kapitálový podvod

oszustwo kapitałowe

kárná opatření

środki karne

kasace

kasacja

kasační stížnost

skarga kasacyjna

katastrofa

katastrofa

kauce

poręczenie majątkowe

koncipient

aplikant prawny

konfiskace

przepadek

kopie

odpis

krádež

kradzież

- krádež s vloupáním

- kradzież z włamaniem

krajní nouze
kriminalistika
kriminologie
křivé obvinění
kuplířství

L

lékařská péče bez souhlasu
lhůta
likvidace občanského průkazu
lod'
loupež
loupežné přepadení

M

majetkový zisk
maření veřejné dražby
maření výkonu trestu
milost (amnestie)
mimořádné snížení trestu
místní příslušnost
mladistvý
movitá věc

N

nábor do cizího vojska
nabýt právní moci
nactiutrhaní
nahlížení do spisů
náhrada škody
náklady soudního řízení
námitka
napomáhání
napomáhání k neoprávněnému vstupu a
pobytu
nápravně výchovné zařízení

stan vyšší koničnosti
kryminalistika
kryminologia
falszywe oskarzenie
stręczyielstwo

zabieg leczniczy bez zgody
ograniczenie czasowe
zbycie dowodu tożsamości
statek wodny
kradzież rozbójnicza
rozbój

korzyść majątkowa
utrudnianie przetargu publicznego
utrudnianie wykonania wyroku
ułaskawienie
nadzwyczajne złagodzenie kary
właściwość miejscowa
młodociany
rzecz ruchoma

zaciąg do obcego wojska
wchodźić w życie
zniesławienie
przełądanie akt
naprawienie szkody
koszty postępowania sądowego
zarzut
pomocnictwo
ułatwianie bezprawnego wjazdu i stałego
przebywania
zakład karny

nápravné zařízení	zakład zamknięty
nárok	roszczenie
narušení kontroly ochrany životního prostředí	zakłócenie kontroli ekologicznej
nařízení	rozporządzenie
- prováděcí nařízení	- rozporządzenie wykonawcze
násilí	przemoc
- násilí a nezákonná hrozba	- przemoc i groźba bezprawna
navrácení zisku	zwrot korzyści
nebezpečná látka	substancja niebezpieczna
nebezpečné předměty	niebezpieczne przedmioty
nedotknutelnost obydlí	mir domowy
nedovolený trestný čin (obecně)	czyn zabroniony
nehoda	wypadek
nejbližší osoba	osoba najbliższa
nelegální obchod	nielegalny handel
- s hormonálními látkami a jinými	- substancjami hormonalnymi i innymi
prostředky na podporu růstu	środkami pobudzającymi wzrost
- s jadernými a radioaktivními materiály	- materiałami jądrowymi lub radioaktywnymi
- s kulturními statky	- przedmiotami kultury
- s lidskými orgány a tkáněmi	- organami i tkankami ludzkimi
- s ohroženými druhy živočichů	- zagrożonymi gatunkami zwierząt
- s ohroženými druhy rostlin	- zagrożonymi gatunkami roślin
- se starožitnostmi a uměleckými díly	- antykami i dziełami sztuki
nelegální připojení	nielegalne podłączenie się
nelegální získávání informací	nielegalne uzyskanie informacji
nemravné jednání	czyn nierządny
nenahlášení nehody	niezawiadomienie o wypadku
nenahlášení údajů	niezgłoszenie danych
neplatnost	nieważność
nepoctivost	nierzetelność
neposkytnutí pomoci	nieudzielenie pomocy

nepravdivé prohlášení	poświadczenie nieprawdy
nepříčetnost	niepoczytalność
nepřípustné útoky	niedopuszczalne ataki
nepřítomnost	niestawiennictwo
neschopnost ke službě	niezdolność do służby
nesouhlasné stanovisko	zdanie odrębne
nestrannost soudu	bezstronność sądu
neúmyslnost	nieumyślność
- neúmyslné způsobení smrti	- nieumyślne spowodowanie śmierci
neuposlechnutí rozkazu	niewykonanie rozkazu
nezákonnost	bezprawność
- nezákonná hrozba	- groźba bezprawna
neplnoletý	małoletni
nezletilý	nieletni
neznalost	nieświadomość
- neznalost protiprávnosti	- nieświadomość bezprawności
ničení informací	niszczenie informacji
notář	notariusz
nucení svědka	zmuszanie świadka
O	
období	okres
obecná ustanovení	ogólne dyrektywy
obecně prospěšné práce	praca społeczna
oběť	ofiara
- stát se obětí	- stać się ofiarą
obhájce	obrońca
obchodování s kradenými vozidly	handel kradzionymi pojazdami
obchodování s lidmi	handel ludźmi
objektivnost	obiektywizm
obnova řízení	wznowienie postępowania
obviněný (v přípravném řízení)	podejrzany
obviněný (v řízení před soudem)	obwiniony
obvinít (koho - z čeho)	oskarżyć (kogo - o co)

obžaloba	akt oskarżenia
- obžalovat (koho)	- postawić (kogo) w stan oskarżenia
obžalovaný	oskarżony
odcizení	przywłaszczenie
odcizení funkce	przywłaszczenie funkcji
odkladný účinek	skutek zawieszający
odnětí svobody	pozbawienie wolności
odpady	odpady
odpovědnost dispečera	odpowiedzialność dyspozytora
odročení	zawieszenie
odsouzený	skazany
- odsouzený k trestu smrti	- skazany na śmierć
- odsouzený nevinně	- niewinnie skazany
odstavec	ustęp
odstoupení	odstąpienie
odškodnění	nawiązka
odůvodnění	uzasadnienie
odvolací prostředky	środki odwoławcze
odvolání	odwołanie
- podat odvolání	- wnieść odwołanie
- odvolání proti (čemu)	- odwołanie od (czego)
odvykáací zařízení	zakład leczenia odwykowego
ohledání mrtvoly	oględziny zwłok
omezení práv	ograniczenie w prawach
omezení svobody	ograniczenie wolności
omezování osobní svobody	bezprawne przetrzymywanie
omyl	błąd
- právní omyl	- błąd co do znamion
- skutkový omyl	- błąd co do okoliczności wyłączającej
opatření	środek
- zrušit opatření	- uchylit' środek
opilost řidiče	nietrzeźwość kierowcy
opilství	rozpijanie

opomenutí	zaniechanie
oprava	sprostowanie
opravné prostředky	środki naprawcze
oprávnění	uprawnienia
opuštění dítěte	porzucenie
osoba	osoba
- fyzická osoba	- osoba fizyczna
- právnická osoba	- osoba prawna
osobní okolnosti	okoliczności osobiste
osvobodit od pokuty	zwolnić od grzywny
osvobodit od poplatků	zwolnić od opłat
osvobození	uwolnienie
otrok	niewolnik
ozbrojení	uzbrojenie
oznámení	zawiadomienie
P	
padělání	falszowanie
- padělání ochranných známek	- falszowanie znaku wartościowego
- padělání dokumentů	- falszowanie dokumentów
- padělání měny	- falszowanie walut
- padělání peněz	- falszowanie pieniędzy
pachatel	sprawca
- pachatel trestného činu	- sprawca czynu zabronionego
paragraf	artykuł
pasáctví (kuplířství)	sutenerstwo
pašování	przemyt
pátrání	dochodzenie
peněžní dávky	świadczenie pieniężne
pirátské přepadení	rozbójnictwo morskie
pirátství	piractwo
písmeno	punkt
pitva	sekcja
platební příkaz	nakaz płatniczy

- vydat platební příkaz	- wystawić nakaz płatniczy
pobuřování	podżeganie
podezřelý	podejrzany
podmínečné propuštění	warunkowe przedterminowe zwolnienie
podmíněné umoření	warunkowe umorzenie
podmíněný odklad	warunkowe zawieszenie
podmíněný odklad výkonu trestu	warunkowe zawieszenie wykonania kary
podmínka	kara w zawieszeniu
podmínky odpovědnosti	warunki odpowiedzialności
podnapilost	nietrzeźwość
- stav podnapilosti	- stan nietrzeźwości
podobný protiprávní čin	podobne przestępstwo
podpora (pomoc)	poplecznictwo
podvod	oszustwo
pokus	usiłowanie
pokuta	grzywna
policejní dozor	dozór policyjny
policie	policja
polský občan	obywatel polski
pomocný žalobce	oskarżyciel posiłkowy
popis okolností	opis okoliczności
poranění těla	uszkodzenie ciała
pornografie	pornografia
porotce	sędzia przysięgły
porušení nedotknutelnosti (imunity)	naruszenie nietykalności
porušení předpisů	obraza przepisów
porušení soudního zákazu	naruszenie zakazu sądowego
porušení svobody hlasování	naruszenie swobody głosowania
porušení tajnosti hlasování	naruszenie tajności głosowania
postižení	upośledzenie
poškození věci	uszkodzenie rzeczy
poškozený	pokrzywdzony
potvrzení	zaświadczenie

povinnost	obowiązek
- občanské povinnosti	- obowiązki obywatelskie
praní špinavých peněz	pranie brudnych pieniędzy
práva a povinnosti odsouzeného	prawa i obowiązki skazanego
právní kvalifikace trestného činu	kwalifikacja prawna przestępstwa
právní podstata	podstawa prawna
právní předpisy	przepisy ustawowe
právo	prawo
- duševního vlastnictví	- własności intelektualnej
- finanční právo	- prawo finansowe
- mezinárodní právo	- prawo międzynarodowe
- námořní právo	- prawo morskie
- občanské právo	- prawo cywilne
- obchodní právo	- prawo handlowe
- pracovní právo	- prawo pracy
- rodinné právo	- prawo rodzinne
- správní právo	- prawo administracyjne
- trestní právo	- prawo karne
- ústavní právo	- prawo konstytucyjne
právo na (co)	prawo do (czego)
právo na obhajobu	prawo do obrony
právo na podání opravného prostředku	prawo do kwestionowania słuszności zarzutów
pravomoc	kompetencja
prenatální poškození	uszkodzenia prenatalne
presumpce nevinny	domniemanie niewinności
preventivní opatření	środki zapobiegawcze
princip vzájemného uznávání	zasada wzajemnego uznawania
procesní strany	strony procesowe
prohledání	przeszukanie
projednání věci	rozpoznanie sprawy
promlčení	przedawnienie
- promlčecí lhůta	- termin przedawnienia

propadnutí	przepadek
- propadnutí majetku	- przepadek mienia
- propadnutí věci	- przepadek przedmiotów
- propadnutí zisku	- przepadek korzyści
propagování fašismu a totalitarismu	propagowanie faszyzmu i totalitaryzmu
propuštění	zwolnienie
prostituce	prostytcja
prostředky hromadného ničení	środki masowej zagłady
protiprávní	bezprawny
protokol	protokół
provádění	wykonawczość
- prováděcí nařízení	- rozporządzenie wykonawcze
- prováděcí předpisy	- przepisy wykonawcze
provokace	provokacja
přečin	występek
předmět	przedmiot
předpis	przepis
předseda senátu	przewodniczący sądu
představitel cizího státu	przedstawiciel obcego państwa
předstíraný bankrot	pozorne bankructwo
předvolání (u občanskoprávního řízení)	pozew
předvolání (u trestního řízení)	wezwanie
- předvolání k soudu	- wezwanie do sądu
přechovávání kradených věcí	paserstwo
překročení hranice	przekroczenie granicy
přelíčení	przewód sądowy
přerušění těhotenství	przerwanie ciąży
přestupek	wykroczenie
příčetnost	poczytalność
- zmenšená příčetnost	- poczytalność ograniczona
- zrušená příčetnost	- poczytalność zniesiona
příjem	dochody
- zdroj příjmu	- źródło dochodu

příkaz k zatčení
přímé nebezpečí
přinucení k prostituci
příprava
přípravné řízení
přípustnost
přisedící
příslušnost
- místní příslušnost
- politická příslušnost
přísnější odpovědnost
přivlastnění
psychiatrické zařízení

R

radioaktivní materiál
rasismus
recidiva
rehabilitace
rejstřík trestů
rozhodnutí
- rozhodnutí nabylo právní moci dne
- rozhodnutí vydané dne
- spisová značka rozhodnutí
- výkon rozhodnutí
rozhodnutí
- rozhodnutí v trestních věcech
rozhodnutí (ve správním řízení)
rozkaz
rozsudek
- pravomocný rozsudek
- rozsudek jménem Polské republiky
- rozsudek vynesený v nepřítomnosti

nakaz aresztowania
bezpośrednie niebezpieczeństwo
zmuszanie do prostytucji
przygotowanie
postępowanie przygotowawcze
dopuszczalność
ławnik
jurysdykcja
- jurysdykcja terytorialna
- przynależność polityczna
surowsza odpowiedzialność
przywłaszczenie
zakład psychiatryczny

materiały promieniotwórcze
rasizm
powrót do przestępstwa (recydywa)
rehabilitacja
rejestr karny
orzeczenie
- orzeczenie stało się prawomocne dnia
- orzeczenie wydano dnia
- sygnatura orzeczenia
- wykonanie orzeczenia
postanowienie
- postanowienie w sprawach karnych
decyzja
rozkaz
wyrok
- wyrok prawomocny
- wyrok w imieniu Rzeczypospolitej
Polskiej
- wyrok zaoczny

- odsuzující rozsudek	- wyrok skazující
- vynést rozsudek	- wydać wyrok
rušení	przeszkadzanie
rukojmí	zakładnik
- braní rukojmí	- branie zakładników
rvačka	bójka
Ř	
řada (série) trestných činů	ciąg przestępstw
řízení (před soudem)	postępowanie
- občanskoprávní řízení (civilní)	- postępowanie cywilne
- přípravné řízení	- postępowanie przygotowawcze
- soudní řízení	- postępowanie sadowe
- trestní řízení	- postępowanie karne
- zkrácené řízení	- postępowanie uproszczone
řízení vozidel	prowadzenie pojazdów
S	
sabotáž	sabotaż
- počítačová sabotáž	- sabotaż komputerowy
samosoudce	sąd w składzie jednoosobowym
sebeobrana	obrona konieczna
sebeosvobození se	samouwolnienie się
sebepoškozování	samouszkodzenie
sebevražda	samobójstwo
senát	senat
shrnutí faktických skutečností	streszczenie stanu faktycznego
skrývání	ukrycie
skutek	czyn
- společenská nebezpečnost skutku	- społeczna szkodliwość czynu
skutková podstata trestného činu	ustawowe znamiona czynu zabronionego
služba v cizím vojsku	služba w obcym wojsku
služební tajemství	tajemnica służbowa
smír	ugoda
smrt	śmierć

- smrt těhotné ženy	- śmierć kobiety ciężarnej
sociální zabezpečení	ubezpieczenie społeczne
souběh odsouzení	zbieg skazań
souběh ustanovení	zbieg przepisów
soud	sąd
- u soudu	- w sądzie
- konat soud, soudit	- odprawiać sąd
- náhlý soud	- sąd doražny
- odevzdat soudu (koho)	- oddać pod sąd (kogo)
- porotní soud	- sąd ławniczy
- smírčí soud	- sąd polubowny
soudce	sędzia
soudně trestaný	karany sądownie
soudní	sądowy
- soudní lékařství	- medycyna sądowa
- soudní poplatek	- opłata sądowa
- soudní přelíčení	- rozprawa sądowa
- soudní spor	- proces sądowy
- soudní úředník	- sekretarz sądowy
soudní moc	władza sądownicza
soudní tlumočník	tłumacz sądowy
soudní znalec	biegły sądowy
soudnictví	sądownictwo
souhrnný trest	kara łączna
soukromý žalobce	oskarżyciel prywatny
soulož mezi příbuznými	kazirodztwo
spáchání trestného činu obžalovaným	sprawstwo oskarżonego
spis	akt
- obžalovací spis	- akt oskarżenia
společenská škodlivost	szkodliwość społeczna
spolupachatel	współsprawca
spor	spór
správní rozhodnutí	decyzja administracyjna

stát	państwo
- vydávající stát	- państwo wydające
- vykonávající stát	- państwo wykonujące
státní převrat	zamach stanu
státní tajemství	tajemnica państwowa
státní zástupce	prokurator
státní znaky	znaki państwowe
stíhání na žádost	ściganie na wniosek
stížnost	skarga/zażalenie
- podat stížnost	- wnieść skargę/złożyć zażalenie
střelivo	amunicja
střelná zbraň	broń palna
svědčit	zeznawać
- dosvědčit	- zeznać
- svědčit v něčí neprospěch	- zeznawać na czyjąś niekorzyść
- svědčit v něčí prospěch	- zeznawać na czyjąś korzyść
svědectví	zeznanie
- falešné svědectví	- fałszywe zeznanie
- podat svědectví	- składać zeznanie
- svědectví pod přísahou	- zeznanie pod przysięgą
- dosvědčovat (co)	- wydawać świadectwo (o czym)
svědek	świadek
- svědek žaloby	- świadek oskarżenia
svévolné vzdálení (propuštění)	samowolne oddalenie
system evidence obyvatel	system ewidencji ludności
Š	
šíření zpráv	rozpowszechnianie wiadomości
škoda	szkoda
škodlivé jednání	szkodliwa działalność
škodlivé porušování práv	złśliwe naruszanie praw
špionáž	szpiegostwo
T	
tajemství	tajemnica

terror
terrorista
terroristický útok
těžké ublížení na zdraví
trest
- trest vězení
- trest odnětí svobody na doživotí
- trest odnětí svobody
- trest odnětí svobody na 25 let
- trest omezení volnosti
- trest smrti
- trest vojenské vazby
- být potrestán
- peněžitý trest
- přestupek stíhaný trestem
- podmíněčný trest
- odsoudit podmíněčně na 2 roky
- snížení trestu
- stanovení trestu
- uložit trest
- zmírnit trest
trestné činy proti:
- bezpečnosti v komunikaci
- cti a tělesné nedotknutelnosti
- činnosti státních institucí a územní
samosprávě
- ekonomickému obratu
- majetku
- obraně
- obratu s peněží a cennými papíry
- ochraně informací
- pokoji, lidskosti, válečné trestné činy

terror
terrorysta
zamach terrorystyczny
ciężki uszczerbek na zdrowiu
kara
- kara więzienia
- kara dożywotniego pozbawienia wolności
- kara pozbawienia wolności
- kara 25 lat pozbawienia wolności
- kara ograniczenia wolności
- kara śmierci
- kara aresztu wojskowego
- ponieść karę
- kara grzywny
- przestępstwo zagrożone karą
- zawieszenie kary
- zawiesić wykonanie kary na okres 2 lat
- obniżenie kary
- orzekanie kary
- wymierzyć karę
- złagodzić karę
przestępstwa przeciwko:
- bezpieczeństwu w komunikacji
- czci i nietykalności cielesnej
- działalności instytucji państwowych oraz
samorządu terytorialnego
- obrotowi gospodarczemu
- mieniu
- obronności
- obrotowi pieniędzmi i papierami
wartościowymi
- ochronie informacji
- pokojowi, ludzkości, przestępstwa

- Polské republice	wojenne
- právům osob vykonávajících výdělečnou činnost	- Rzeczypospolitej Polskiej
- rodině a péči	- prawom osób wykonujących pracę zarobkową
- sexuální svobodě a slušnosti	- rodzinie i opiece
- svobodě	- wolności seksualnej i obyczajności
- svobodě svědomí a vyznání	- wolności
- věrohodnosti dokumentů	- wolności sumienia i wyznania
- veřejné bezpečnosti	- wiarygodności dokumentów
- veřejnému pořádku	- bezpieczeństwu powszechnemu
- volbám a referendu	- porządkowi publicznemu
- výkonu spravedlnosti	- wyborom i referendum
- životnímu prostředí	- wymiarowi sprawiedliwości
- životu a zdraví	- środowisku
trestné činy, jejichž stíhání je v pravomoci Mezinárodního trestního soudu	- życiu i zdrowiu
trestní odpovědnost	przestępstwa podlegające jurysdykcji Międzynarodowego Trybunału Karnego
trestní věc	odpowiedzialność karna
trestnost	sprawa karna
trestný čin	karalność
- dokonany	przestępstwo
- daňový	- skutkowe
- oznámení trestné činnosti	- skarbowe
- spáchat trestný čin	- zawiadomienie o przestępstwie
- trestný čin spáchán v zahraničí	- popelníc przestępstwo
- trestný čin z nedbalosti	- czyn popelniony za granicą
- trvající trestný čin	- przestępstwo z zaniechania
- úmyslný trestný čin	- czyn ciągły
týrání	- przestępstwo umyślne
U	znęcanie się
účast na zločinném spolčení	udział w organizacjach przestępczych
účastník	uczestnik

účastníci řízení	uczestnicy posiedzenia/rozprawy/procesu
účinky	skutki
účinná lítost	czynny žal
uložit peněžitý trest	ukarać karą peněžnou
uložit pokutu	ukarać karą grzywny
úmysl	umyślność
úmyslné ublížení na zdraví	czynna napaść
únos	uprowadzenie/porwanie
- únos letadla	bezprawne zajęcie samolotu
- únos lodi	bezprawne zajęcie statku
úplatkářství	łapownictwo
úplatnost	przekupstwo
urážka	zniewaga
- urážka na cti	- obraza honoru
- urážka náboženského cítění	- obraza uczuć religijnych
- urážka nadřizeného	- zniewažení przełożonego
- urážka osoby	- zniewažení osoby
- urážka podřizeného	- zniewažení podwładnego
- urážka úřední osoby	- zniewažení funkcjonariusza
usnesení	postanowienie
útočná válka	wojna napastnicza
útok na kulturní dědictví	zamach na dobra kultury
útok na osobu	zamach na osobę
V	
vazba	areszt
- domácí vězení	- areszt domowy
- ochranná vazba	- areszt ochronny
- vyšetřovací vazba	- areszt śledczy
věk	wiek
veřejná práva	prawa publiczne
veřejné shromáždění	zbiegowisko publiczne
veřejnost	publiczność
veřejný funkcionář	funkcjonariusz publiczny

veřejný žalobce	oskarżyciel publiczny
vězeňský dohled	nadzór penitencjarny
věznice	zakłady karne
věznice s dozorem	więzienie z nadzorem
vhodné použití	odpowiednie stosowanie
vlastizrada	zdrada stanu
voják	żołnierz
vojenská vazba	areszt wojskowy
vojenský majetek	mienie wojskowe
vražda	zabójstwo
- vražda novorozeného dítěte matkou	- dzieciobójstwo
- justiční vražda	- mord sądowy
vstoupit v platnost	wejść w życie
vydírání	wymuszenie/ściąganie haraczy
- vydírání a vymáhání peněz	- wymuszenie rozbójnicze
vyhláška	ogłoszenie
vyhlazování	eksterminacja
vyhoštění	wydalenie
vyhrožování	groźba karalna
- pod hrozbou (čeho)	- pod groźbą (czego)
vyhýbání se civilní službě	uchylanie się od służby zastępczej
vyhýbání se náboru	uchylanie się od poboru
vyhýbání se placení alimentů	uchylanie się od alimentów
vyhýbání se výkonu vojenské služby	uchylanie się od służby wojskowej
výkon	wykonawstwo
- výkon povolání	- wykonywanie zawodu
- výkon rozhodnutí	- wykonywanie orzeczeń
- výkon rozhodnutí ukládajícího trest	- wykonanie orzeczenia nakładającego
- výkon trestu	karę
vykonatelnost	- wykonanie kary
vykořisťování	wykonalność
vyloučení	wyzysk
	wyłączenie

- vyloučení odpovědnosti

- vyloučení soudce

výmaz trestu

výpověď

- výpověď svědka u soudu

výroková část rozhodnutí

výslech

vystavení náказы

vystavení nebezpečí

vyšetřování

- mařit vyšetřování

- průběh vyšetřování

- uzavření vyšetřování

X

xenofobie

Z

zabavení vozidla

zabraňování náboženským projevům

zadržení

- zadržení podezřelého

zahájení řízení

zajetí rukojmí

zajišťovací prostředky

zákonný zástupce

zápis, těsnopisný záznam

zapisovatel

započítání

zásada

- zásada humanity

- zásada teritoriality

- zásada veřejnosti

- zásada vzájemnosti

- zásady trestní odpovědnosti

- wyłączenie odpowiedzialności

- wyłączenie sędziego

zatarcie skazania

zeznanie

- zeznanie świadka w sądzie

sentencja wyroku

przesłuchanie

narażenie na zarażenie

narażenie na niebezpieczeństwo

śledztwo

- utrudniać śledztwo

- przebieg śledztwa

- zamknięcie śledztwa

ksenofobia

zabór pojazdu

przeszkadzanie aktom religijnym

zatrzymanie

- zatrzymanie podejrzanego

wszcęcie postępowania

wzięcie zakładnika

środki zabezpieczające

przedstawiciel ustawowy

stenogram

protokolant

zaliczenie

zasada

- zasada humanitaryzmu

- zasada terytorialności

- zasada jawności

- zasada wzajemności

- zasady odpowiedzialności karnej

- zásady výměry trestu	- zasady wymiaru kary
zástupce	zastępca
zatajení nevinny	zatajenie niewinności
zatykač	list gończy
zatykat (koho)	kłaść areszt (na kogo)
závěť	testament
závislost trestní odpovědnosti	akcesoryjność odpowiedzialności
- nezávislost trestní odpovědnosti	- nieakcesoryjność odpowiedzialności
záznam	ewidencja
zběhnutí (dezerce)	dezercja
zbití	pobicie
zbraň	broń
zločin	zbrodnia
zločinec	przestępca
zmaření	udaremnienie
zmocněnec	pełnomocnik
znaky trestného činu	znamiona czynu zabronionego
znásilnění	zgwałcenie
znečištění	zanieczyszczenie
znemožnění poskytnutí pomoci	przeszkadzanie ratowaniu
zneuctění lidských ostatků, hrobu	znieważenie zwłok, grobu
zneuctění památky	znieważenie pomnika
zneužití finančních prostředků	sprzeniewierzenie środków finansowych
zneužití veřejných finančních prostředků	sprzeniewierzenie środków publicznych
zneužití funkce	nadużycie funkcji
zneužití pravomoci veřejného činitele	nadużycie władzy
zneužití důvěry	nadużycie zaufania
zpronevěra	sprzeniewierzenie
způsobení nebezpečných událostí	spowodowanie niebezpiecznych zdarzeń
ztráta vojenské hodnosti (degradace)	degradacja
ztráty	zniszczenia
zveřejnění rozsudku	ogłoszenie wyroku
zvýhodňování za peníze	płatna protekcja

zvýšení trestu

zaostrenie kary

Ž

žaloba (v občanskoprávním řízení)

powództwo

- podat žalobu

- wnieść powództwo

- předání žaloby

- przekazanie powództwa

- vznést žalobu

- wytoczyć powództwo

žaloba (v trestním řízení)

oskarzenie

- podat žalobu (zažalovat)

- zaskarżyć

žalobce (v občanskoprávním řízení)

powódca

žalobce (v trestním řízení)

oskarżyciel

žalobkyně (v občanskoprávním řízení)

powódka

žalovaná strana (v trestním řízení)

strona skarżona

žalující strana (v trestním řízení)

strona skarżąca

žalovaný (v občanskoprávním řízení)

pozwany

žalovaný (v trestním řízení)

oskarżony

žhářství

podpalenie

Slovník institucí a právních norem

Słownik instytucji i norm prawnych

Evropský soudní dvůr

Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot

Europejskich

Krajský soud

Sąd okręgowy

Krajské státní zastupitelství

Prokuratura Okręgowa

Městské oddělení (součástí okresních soudů
v Polsku)

Wydział grodzki

Nejvyšší kontrolní úřad

Najwyższa Izba Kontroli

Nejvyšší soud

Sąd Najwyższy

Nejvyšší správní soud

Naczelny Sąd Administracyjny

Občanský soudní řád

Kodeks postępowania cywilnego

Obecný soud

Sąd powszechny

Odvolací soud

Sąd apelacyjny

Okresní soud

Sąd rejonowy

Okresní státní zastupitelství

Prokuratura Rejonowa

Posádkový soud

Sąd garnizonowy

Provinční soud	Wojskowy sąd okręgowy
Správní soud	Sąd administracyjny
Správní soud vojvodství	Wojewódzki Sąd Administracyjny
Státní tribunál	Trybunał Stanu
Státní zastupitelství	Prokuratura
Soudní řád správní	Kodeks karny wykonawczy
Trestní řád	Kodeks postępowania karnego
Trestní zákoník	Kodeks karny
Ústava	Konstytucja
Ústavní soud	Trybunał Konstytucyjny
Vojenský senát Nejvyššího soudu	Izba Wojskowa Sądu Najwyższego
Vojenský soud	Sąd wojskowy
Vrchní soud	Sąd apelacyjny

6 Závěr

Hlavním cílem této bakalářské práce je vytvoření česko-polského slovníku, který by se stal „pomocníkem“ pro překládání právních textů v oblasti trestního práva. Po excerpování jednotlivých termínů vznikl slovník, který obsahuje přes sedm set hesel. K tomuto slovníku je připojen ještě menší slovník s názvy institucí a právních norem. Ne vždy je možné najít ekvivalentní termín ve výchozím i v cílovém jazyce. V některých případech je potřeba užití opisu, abychom dané slovo či slovní spojení přeložili. Při tvorbě právní terminologie je nutné brát zřetel na kontext, v jakém daný výraz vystupuje. Ze srovnávání českých a polských právních norem vyplývá několik zásadních odlišností.

Obsah jednotlivých právních norem se liší. Polský trestní zákoník se dělí na tři části. Jsou to obecná, zvláštní a vojenská část. Český trestní zákoník obsahuje pouze obecnou a zvláštní část. Rozdíl nastává také v důsledku geografické polohy jednotlivých států. Protože je Polsko přímořským státem, setkáváme se v polském trestním zákoníku například s termíny *pirátství – piratstwo* či *pirátské přepadení – rozbójnictwo morskie*.

Výraznou odlišnost můžeme pozorovat v soudnictví obou zemí. Obecná soustava soudů v Polsku je třístupňová, kdežto v České republice pouze dvoustupňová. Polská soustava soudů navíc zahrnuje k okresním a krajským soudům navíc také soudy odvolací. Počet soudů v Polsku se od počtu českých soudů výrazně liší. Hlavním faktorem je především odlišná geografická rozloha. Například polských okresních soudů je momentálně 315, počet krajských je 45. Česká republika má 8 krajských a 86 okresních soudů. Nejen, že se liší strukturou, změny pozorujeme také v pohledu na působnost jednotlivých soudů. Polská republika si vykládá české *vrchní soudy* jako soudy odvolací, proto v překladu používáme spojení *sądy apelacyjne*. Je nutné tyto soudy odlišit od polských *sądów apelacyjnych*, které v českém jazyce přeložíme jako *soudy odvolací*. V polské právní terminologii vystupuje termín *prokuratura*. V české právní terminologii je ekvivalentním termínem *státní zastupitelství*. Prokuratura s koncem československého státu skončila. Prokurátor byl nahrazen státním zástupcem a prokuratura státním zastupitelstvím. Například v České republice odpovídá počet státních zastupitelství počtu soudů. Ke každému soudu je přiřazeno příslušné státní zastupitelství. Krajských státních zastupitelství je tedy 8 a okresních je 86. V Polsku tomu tak není. Počet státních zastupitelství výrazně převyšuje počet soudů. Na polském

území se nachází 48 okresních státních zastupitelství a 349 krajských. Důvodem je to, že nejsou vytvářeny na základě územního členění státu.

V polské právní terminologii se často setkáváme s výrazem *radca prawny*. Společně s tímto termínem vystupuje také výraz *adwokat*. Významově jde o tutéž osobu. Momentálně se v polské právní terminologii užívá obou těchto termínů. Přípravuje se však legislativní úprava, ve které se *radca prawny* a *adwokat* sloučí. Bude se užívat jen termín *adwokat*. Ekvivalentním termínem v české právní terminologii je *advokát*.

Musíme rozlišovat rozdíl mezi trestním a občanskoprávním řízením. V polském trestním řízení převedeme termín *předvolání* jako *wezwanie*. V občanskoprávním řízení se však užívá termín *pozew*. *Rozhodnutí* v trestním řízení vystupuje jako *orzeczenie* nebo se užívá také termín *postanowienie*. Pokud by se však jednalo o věc projednávanou ve správním řízení, uijeme výraz *decyzja*. Odlišnosti jsou zřejmé též v oblasti týkající se žaloby. V trestním řízení termín *žaloba* převedeme jako *oskarzenie*, v občanskoprávním řízení uijeme termín *powództwo*. Od tohoto se odvíjí rozdíly spojené s jednotlivými účastníky řízení. Kupříkladu v občanskoprávním řízení je *žalobce* - *powódca*, *žalobkyně* - *powódka*, *žalovaný* - *pozwany*. V trestním řízení vystupují termíny *žalobce* - *oskarżyciel* a *žalovaný* - *oskarżony*. Je nutné brát v úvahu také to, zda se jedná o přípravné řízení nebo řízení před soudem. V přípravném řízení jsou strany označovány jako *poškozený* – *pokrzywdzony* a *obviněný* – *podejrzany*. Jakmile dojde k řízení před soudem, *obviněný* vystupuje jako *obwiniony* a po vydání rozsudku je označován termínem *oskarżony*.

Velmi často dochází k takzvané synonymii. Pro jeden výraz ve výchozím jazyce najdeme více výrazů v cílovém jazyce a naopak. V české právní terminologii se setkáváme jak se slovem *experiment*, tak se slovem *pokus*. V polském jazyce se vyskytuje převážně termín *eksperyment*. Stejně jako s výrazem *milost*, se v českém právu můžeme setkat také s výrazem *amnestie*. V polské terminologii se setkáváme pouze s výrazem *ulaskawienie*.

Tyto rozdíly jsou velmi zásadní. Jak z této práce vyplývá, spojitost mezi právní vědou a jazykovědou je nesmírně úzká. Při porovnávání českých a polských právních norem bylo důležité orientovat se v dané problematice a důkladně pracovat se zdrojovými texty. Přesný převod jednotlivých termínů z výchozího do cílového jazyka je možný pouze tehdy, kdy jsme schopni textu porozumět jak po jazykové, tak po odborné stránce.

Lexikografických příruček je dnes spousta. Nejedná se však o česko-polské a polsko-české příručky. Takových je velmi málo. Odborný slovník orientovaný na právní terminologii neexistuje. Proto se tento slovník snaží obohatit řady odborných slovníků a přispět tak svým obsahem ke snadnějšímu překládání.

Resume

Celem pracy licencjackiej jest stworzenie czesko-polskiego słownika, który stał-by się „podręcznikiem“ do tłumaczenia tekstów prawnych w zakresie prawa karnego. Czasami nie jest możliwe dopasowanie odpowiedniego terminu zarówno w języku wyjściowym, jak i w języku docelowym. Czasami trzeba użyć wyrazu opisowego, żeby tłumaczenie było możliwe. W tworzeniu terminologii prawniczej trzeba myśleć o kontekście, w którym używa się terminu. Z porównania czeskiego kodeksu karnego z polskim kodeksem karnym wynika kilka zasadniczych różnic.

Treść pojedynczych norm prawnych się różni. Polski kodeks karny jest podzielony na trzy części - część ogólną, szczególną i wojskową. Czeski kodeks karny dzieli się tylko na część ogólną i szczególną. Następna różnica jest spowodowana przez położenie geograficzne poszczególnych państw. Ponieważ Polska jest państwem nadbrzeżnym, polski kodeks karny zawiera terminy, jak na przykład *piratstwo - pirátství* czy *rozbójnictwo morskie – pirátské přepadení*.

Znaczna różnica jest pomiędzy polskim i czeskim sądownictwem. Polskie sądownictwo powszechne jest trójszczeblowe, natomiast w Republice Czeskiej jest dwuszczeblowe. Polskie sądownictwo oprócz sądów rejonowych i okręgowych obejmuje także sądy apelacyjne. Liczba sądów w Polsce jest wyższa od liczby sądów czeskich. Jest tak przede wszystkim z powodu różnej powierzchni obu państw. W Polsce działa 315 sądów rejonowych i 45 sądów okręgowych. W Republice Czeskiej 8 sądów okręgowych i 86 rejonowych. Różnica jest także w kwestii czynności sądów. W polskich realiach czeskim instytucjom *vrchní soudy* odpowiadają sądy apelacyjne, więc przy tłumaczeniu używany jest termin *sądy apelacyjne*. Zatem musimy odróżniać polskie sądy apelacyjne, które na język czeski tłumaczone są jak *soudy odvolací*. W polskiej terminologii pojawia się termin *prokuratura*. W języku czeskim jego odpowiednikiem jest termin *státní zastupitelství*. Terminu *prokuratura* nie używa się od czasów powstania Republiki Czeskiej. W Republice Czeskiej liczba prokuratur odpowiada liczbie sądów. Do każdego sądu należy odpowiednia prokuratura. W Polsce liczba prokuratur przekracza liczbę sądów. Na terytorium państwa polskiego znajduje się 48 prokuratur okręgowych i 349 prokuratur rejonowych. Powodem tego jest to, że prokuratury nie są tworzone zgodnie z podziałem administracyjnym.

W polskiej terminologii prawniczej często pojawia się termin *radca prawny*. Używa się także terminu *adwokat*. Co do znaczenia, radca prawny i adwokat stanowią

tę samą osobę. Przygotowywana jest zmiana legislacyjną, która scali te wyrazy i używać będzie się tylko terminu *advokat*. Odpowiednikiem w języku czeskim jest wyraz *advokát*.

Bardzo poważne jest rozróżnianie postępowania karnego i cywilnego. W polskim postępowaniu karnym używa się wyrazu *wezwanie – předvolání*. W postępowaniu cywilnym używany jest termin *pozew*. Odpowiednikiem czeskiego terminu *rozhodnutí* może być termin *orzeczenie* lub *postanowienie*. Ma to zastosowanie tylko w postępowaniu karnym. Jeżeli chodzi o sprawy dotyczące postępowania administracyjnego, należy użyć terminu *decyzja*. W postępowaniu karnym odpowiednikiem czeskiego wyrazu *žaloba* jest wyraz *oskarzenie*, w postępowaniu cywilnym chodzi o wyraz *powództwo*. Z tego wynikają różnice pomiędzy uczestnikami procesu. W postępowaniu cywilnym używa się terminów *powódca - žalobce, powódka - žalobkyně, pozwany - žalovaný*. W postępowaniu karnym chodzi o *oskarżyciela - žalobce* i *oskarżonego - žalovaného*. W postępowaniu przygotowawczym strony procesowe oznaczane są w sposób następujący: *pokrzywdzony - poškozený* i *podejrzany - obviněný*. W postępowaniu przed sądem używa się wyrazu *obwiniony - obviněný*. Od chwili wydania wyroku obwiniony staje się *oskarżonym*.

Powyższe różnice są bardzo zasadnicze. Jak pokazuje praca licencjacka, powiązanie pomiędzy wiedzą prawniczą i lingwistyką jest bardzo ścisłe. Podczas tłumaczenia kluczowa jest praca z tekstem źródłowym. Dokładne tłumaczenie z języka wyjściowego na język docelowy jest możliwe tylko wtedy, kiedy zrozumiemy tekst zarówno pod względem językowym, jak i pod względem specjalistycznym.

Bibliografie

Monografie

- GROMOVÁ, Edita, Milan HRDLIČKA a Vítězslav VILÍMEK. *Antologie teorie odborného překladu. Výběr z prací českých a slovenských autorů*. 3. dopl. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita, Filozofická fakulta, 2010. 316 s. ISBN 978-80-7368-801-1.
- HORÁK, Záboj. *Právní dějiny Polska*. In: ADAMCOVÁ, K. et al. *Dějiny evropského kontinentálního práva*. 2. dopl. vyd. Praha: Linde, 2004. 852 s. ISBN 80-7201-490-0.
- JADACKA, Hanna. *Poradnik językowy dla prawników*. Wyd. 2. poprawione. Warszawa: Semper, 2006. 174 s. ISBN 83-7507-003-3.
- JOPEK-BOSIACKA, Anna. *Przekład prawny i sądowy*. Wyd. 1. Warszawa: PWN, 2010. 253 s. ISBN 978-83-01-14854-6.
- KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 1995. 247 s. ISBN 80-7179-028-1.
- KOROLKO, Mirosław. *Retoryka i erystyka dla prawników*. Wyd. 1. Warszawa: PWN, 2001. 224 s. ISBN 83-88296-32-9.
- KUBŮ, Lubomír, Petr OSINA a Jiří GRYGAR. *Teorie práva I*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, Právnická fakulta, 2003. 141 s. ISBN 80-244-0607-1.
- MACHOVÁ, Svatava. *Terminografie*. In: BLATNÁ, Renata, František ČERMÁK. *Manuál lexikografie*. 1. vyd. Praha: H&H, 1995. 283 s. ISBN 80-85787-23-7.
- MALÝ, Karel. *České právo v minulosti*. 1. vyd. Praha: Orac, 1995. 269 s. ISBN 80-85903-01-6.
- PIENKOS, Jerzy. *Podstawy juryslingwistyki. Język w prawie - Prawo w języku*. Wyd. 1. Warszawa: Oficyna Prawnicza MUZA SA, 1999. 228 s. ISBN 83-7200-492-7.

Zákony

- *Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník*. In: *Sbírka zákonů*. 1. 1. 2010. ISBN 978-80-7208-782-2.
- *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)*. In: *Sbírka zákonů*. 1. 1. 2010. ISBN 978-80-7208-782-2.

- *Ústavní zákon č. 1/1993 sb., Ústava České republiky*. In: *Sbírka zákonů*. 2. 3. 2009. ISBN 978-80-7208-738-9.
- *Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny*. Dz.U. 1997 Nr 88 poz. 553. [online]. 2014 [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: <<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19970880553>>
- *Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy*. Dz.U. 1997 Nr 90 poz. 557. [online]. 2014 [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: <<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19970900557>>
- *Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego*. Dz.U. 1997 Nr 89 poz. 555. [online]. 2014 [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: <<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19970890555>>
- *Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego*. Dz.U. 1964 nr 43 poz. 296. [online]. 2014 [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: <<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19640430296>>
- *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.* Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483. [online]. 2014 [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: <<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19970780483>>

Slovníky

- OLIVA, Karel. et al. *Polsko-český slovník*. 3. dopl. vyd. Voznice: LEDA, 2012. 1443 s. ISBN 978-80-7335-284-4.
- *Glosbe – vícejazyčný on-line slovník* [online]. 2014 Dostupné z: <<http://glosbe.com>>

Internetové zdroje

- *Evropská soudní síň pro občanské a obchodní věci. Organizace soudnictví – Polsko* [online]. 31/10/2006 [cit. 2014-02-18] Dostupné z: <http://ec.europa.eu/civiljustice/org_justice/org_justice_pol_cs.htm>
- *Evropská soudní síň pro občanské a obchodní věci. Právní řád – Česká republika* [online]. 03/05/2006 [cit. 2014-02-15] Dostupné z: <http://ec.europa.eu/civiljustice/legal_order/legal_order_cze_cs.htm>

- *Evropská soudní síň pro občanské a obchodní věci. Právní řád – Polsko* [online]. 03/03/2008 [cit. 2014-02-15] Dostupné z: <http://ec.europa.eu/civiljustice/legal_order/legal_order_pol_cs.htm>
- *Komora soudních tlumočnicků České republiky. Pro zájemce o členství* [online]. 2014 [cit. 2014-03-21] Dostupné z: <<http://www.kstcr.cz/zajemce-o-clenstvi>>
- *Wikipedie: Otevřená encyklopedie. Česko* [online]. 23/03/2014 [cit. 2014-03-24]. Dostupné z: <<http://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=%C4%8Cesko&oldid=11329733>>
- *Wikipedie: Otevřená encyklopedie. Krajský soud* [online]. 01/03/2014 [cit. 2014-03-04]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Krajsk%C3%BD_soud&oldid=11264405>
- *Wikipedie: Otevřená encyklopedie. Nejvyšší soud České republiky* [online]. 21/02/2014 [cit. 2014-02-22]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Nejvy%C5%A1%C5%A1%C3%AD_soud_%C4%8Cesk%C3%A9_republiky&oldid=11243165>
- *Wikipedie: Otevřená encyklopedie. Nejvyšší správní soud České republiky* [online]. 06/01/2014 [cit. 2014-02-18]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Nejvy%C5%A1%C5%A1%C3%AD_spr%C3%A1vn%C3%AD_soud_%C4%8Cesk%C3%A9_republiky&oldid=11079030>
- *Wikipedie: Otevřená encyklopedie. Okresní soud* [online]. 01/03/2014 [cit. 2014-03-18]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Okresn%C3%AD_soud&oldid=11264414>
- *Wikipedie: Otevřená encyklopedie. Soudy v Česku* [online]. 21/02/2014 [cit. 2014-02-23]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Soudy_v_%C4%8Cesku&oldid=11243238>
- *Wikipedie: Otevřená encyklopedie. Ústavní soud České republiky* [online]. 19/03/2014 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=%C3%9Astavn%C3%AD_soud_%C4%8Cesk%C3%A9_republiky&oldid=11321080>

- *Wikipedie: Otevřená encyklopedie. Vrchní soud* [online]. 01/03/2014 [cit. 2014-03-09]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Vrchn%C3%AD_soud&oldid=11264035>
- *Wikipedia: wolna encyklopedia. Wymiar sprawiedliwości w Polsce* [online]. 20/03/2014 [cit. 2014-03-24] Dostupné z: <http://pl.wikipedia.org/w/index.php?title=Wymiar_sprawiedliwo%C5%9Bci_w_Polsce&oldid=39047139>
- *Wikipedia: wolna encyklopedia. Trybunał Konstytucyjny* [online]. 17/03/2014 [cit. 2014-03-24] Dostupné z: <http://pl.wikipedia.org/wiki/Trybunał_Konstytucyjny>
- *Wikipedia: wolna encyklopedia. Trybunał Stanu* [online]. 23/03/2014 [cit. 2014-03-24] Dostupné z: <http://pl.wikipedia.org/wiki/Trybunał_Stanu>

Anotace

Jméno a příjmení autora: Barbora Recliková

Pracoviště: Katedra slavistiky – sekce polonistiky

Název diplomové práce: Česko-polská odborná terminologie v oblasti trestního práva

Vedoucí diplomové práce: doc. PhDr. Ivana Dobrotová, Ph.D.

Počet znaků: 78 596

Počet příloh: 0

Počet titulů použité literatury: 35

Abstrakt: Práce si klade za cíl vytvořit pomocný materiál pro překládání právních textů v oblasti trestního práva. Uvádí základní pravidla pro překládání právních textů. Poskytuje informace o další pomocné literatuře pro překládání a uvádí podmínky pro jmenování soudním tlumočnickem. Práce srovnává historickou kodifikaci trestního práva, soudnictví, právní systém a právní řád České republiky a Polska. Nejdůležitější částí práce je terminologický slovník, který obsahuje výrazy a slovní spojení z oblasti trestního práva.

Klíčová slova: česko-polská terminologie v oblasti trestního práva, právní překlad, historie kodifikace trestního práva, soudnictví, právní systém, právní řád

Annotation

Author's first name and surname: Barbora Recliková

Department: Department of Slavic Studies – Section of Polish Studies

Title of the thesis: Czech-polish terminology in criminal law

Supervisor: doc. PhDr. Ivana Dobrotová, Ph.D.

Number of characters: 78 596

Number of appendices: 0

Number of works cited: 35

Abstract: The bachelor's thesis aims to create support materials for translation of legal texts in the field of criminal law. It presents the basic rules for legal texts translation. Introduces other helpful sources of information for legal and presents requirements for appointment of a court interpreter. The thesis compares historical codification of criminal law, justice, legal system and judicial code in the Czech Republic and in Poland. The most important part of the thesis is the dictionary. It includes expressions and phrases from the field of criminal law.

Keywords: czech-polish terminology in criminal law, legal texts translation, historical codification of criminal law, justice, legal system, judicial code